

**Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich
z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania
Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego w Polsce
w 2024 r.¹**

Spis treści

1. Streszczenie	2
2. Rozwój SUERMB w roku 2024.....	3
3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.....	5
4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce	6
5. SUERMB a programy operacyjne.....	9
6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB	29
7. Wnioski	50

Warszawa, 29 września 2025r.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Koordynator ds. SUERMB sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

1. Streszczenie

Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) powstała w 2009 r. jako pierwsza makroregionalna strategia Unii Europejskiej. Obejmuje Danię, Estonię, Finlandię, Litwę, Łotwę, Niemcy (północne kraje związkowe), Polskę i Szwecję. Trzy główne cele współpracy w ramach SUERMB to: poprawa jakości ekosystemu Bałtyku (*Save the Sea*), zwiększanie spójności regionu (*Connect the Region*) oraz poziomu jego dobrobytu (*Increase Prosperity*).

Współpraca, podobnie jak w ubiegłych latach realizowana była w 2024 r. na poziomie rządowym, regionalnym i lokalnym, z udziałem ośrodków badawczych i akademickich, regionalnych struktur współpracy, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Niezmienione pozostały zasady wdrażania SUERMB (wielopoziomowe zarządzanie, transparentność i otwartość na nowych interesariuszy) oraz otwarty katalog form współpracy (m.in. projekty – pojedyncze bądź sklastrowane, procesy, sieci i platformy współpracy).

W pierwszej połowie 2024 roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowała Łotwa, kładąca duży nacisk na kwestie organizacyjne związane z wdrażaniem SUERMB, w tym w szczególności z działalnością Baltic Sea Strategy Point oraz przygotowaniem do aktualizacji planu działania Strategii. Od lipca 2024 r. roczne przewodnictwo przejęła Polska. Na okres polskiej prezydencji przypadły zasadnicze prace związane z procesem aktualizacji Planu Działania oraz wysiłki na rzecz włączania Ukrainy we współpracę z państwami należącymi do SUERMB.

W tym okresie Polska współkoordynowała 4 z 14 Obszarów Tematycznych Strategii:

1. Obszar Tematyczny **Biogeny** (PA Nutri) – PGW Wody Polskie wspólnie z Finlandią.
2. Obszar Tematyczny **Innowacje** (PA Inno) – Ministerstwo Edukacji i Nauki (od 13.12.24 Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego) wspólnie z Estonią i Finlandią.
3. Obszar Tematyczny **Kultura** (PA Culture) – Instytut Adama Mickiewicza z Niemcami (kraj związkowy Szlezwik - Holsztyn).
4. Obszar tematyczny **Turystyka** (PA Tourism) Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna jako koordynator wiodący (tzw. Lead PAC) z Finlandią.

Narodowy Koordynator SUERMB jest umiejscowiony w Departamencie Polityki Europejskiej Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Rok 2024 prace na forum Grupy Narodowych Koordynatorów (NCG) poświęcone były procesowi aktualizacji Planu Działania SUERMB, koncentrując się na adekwatnym, elastycznym i realistycznym dostosowaniu aktywności w ramach Obszarów Tematycznych do aktualnych wyzwań w regionie. Ponadto dużo uwagi poświęcono współpracy z krajami sąsiadującymi, w szczególności z Norwegią i Ukrainą. Priorytetem pozostawały kwestie związane ze wzmacnianiem bezpieczeństwa i odporności w basenie Morza Bałtyckiego. Wiele miejsca poświęcono również problematyce włączania młodzieży we współpracę w regionie. Realizacja kluczowych elementów procesu przypada na rok 2025, a sama finalizacja będzie miała miejsce w pierwszej połowie estońskiego przewodnictwa (lipiec 2025- czerwiec 2026).

W okresie sprawozdawczym Baltic Sea Strategy Point ugruntował swoją pozycję ważnego elementu struktury zarządzania SUERMB, a pozytywna ocena jego dotychczasowej działalności stała się podstawą do przedłużenia działalności obecnego konsorcjum na kolejne trzy lata.

W 2024 wprowadzono nowy format spotkań stacjonarnych interesariuszy SUERMB (NK, PAC, członkowie grup sterujących, KE, Interreg BSR), który zainicjowało spotkanie na początku lutego 2024 w Hamburgu.

Na poziomie krajowym zawiązało się konsorcjum na potrzeby organizacji Dorocznego Forum SUERMB. Na jego czele stanął Samorząd Województwa Pomorskiego (partner zagraniczny to Rada Państw Morza Bałtyckiego). Partnerstwo uzyskało dofinansowanie ze środków programu Interreg Region Morza Bałtyckiego w wysokości 160 tys. euro (80% kosztów). MSZ RP ma status współorganizatora wspierającego wydarzenie zarówno merytorycznie, jak i finansowo. Do końca 2024 potwierdzono datę konferencji: 29-30 października 2025 r. (28 października odbędzie się wydarzenie towarzyszące w formule Day of Cities and Regions organizowane przez BSSSC).

Przedstawiciele resortu spraw zagranicznych brali udział w cyklicznych spotkaniach Narodowych Koordynatorów SUERMB oraz w międzynarodowych konferencjach i seminariach dotyczących współpracy w regionie Morza Bałtyckiego. Narodowy Koordynator uczestniczył m.in. w 15. Dorocznym Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

2. Rozwój SUERMB w roku 2024

Współpraca z państwami trzecimi

SUERMB jako jedyna strategia makroregionalna UE wprowadziła do Planu Działania pojęcie państwa sąsiadującego. Wobec zawieszenia współpracy z Rosją i Białorusią po rosyjskiej agresji na Ukrainę w 2022 r. głównymi partnerami SUERMB w tym zakresie pozostawały w 2024 r. Norwegia i Ukraina. Polska prezydencja dążyła do bardziej elastycznych, odpowiadających dynamicznie zmieniającej się sytuacji międzynarodowej w tym zakresie.

W odniesieniu do Norwegii, która zaangażowana jest już we współpracę praktyczną na poziomie obszarów tematycznych oraz pozostaje objęta programem Interreg Region Morza Bałtyckiego, dalsze zacieśnianie współpracy wydawało się naturalną kontynuacją dotychczasowych działań Polska prezydencja podjęła stały dialog roboczy z MSZ Norwegii.

W przypadku Ukrainy na przeszkodzie zacieśnianiu współpracy stoi przede wszystkim obecna sytuacja wojenna i brak wystarczających zasobów, niepozwalający na większe zaangażowanie Kijowa w kolejne projekty z obszaru współpracy regionalnej. Problemатyczny pozostawał również fakt, że Ukraina nie została do tej pory objęta programem Interreg Region Morza Bałtyckiego, który stanowi jedno z najważniejszych źródeł finansowania aktywności podmiotów współpracujących w ramach SUERMB. Mimo to, zaangażowanie państw regionu we wpieranie Ukrainy i rozwijanie relacji z tym krajem było widoczne nie tylko na poziomie Grupy Narodowych Koordynatorów, ale również w trakcie dużych wydarzeń organizowanych w regionie M. Bałtyckiego jak chociażby Doroczne Forum SUERMB w Visby (udział przedstawicieli UA, warsztaty z zakresu pierwszej pomocy). Przedstawiciele Ukrainy są także w miarę możliwości włączani we współpracę w ramach poszczególnych projektów.

Działalność Baltic Sea Strategy Point (BSP)

Działający od października 2022 r. Baltic Sea Strategy Point został powołany jako zaplecze techniczne, administracyjne i komunikacyjne SUERMB. Do końca 2024 r. podjęto decyzje dot. większości obszarów jego funkcjonowania, a sam BSP, pomimo kilku zmian personalnych, ugruntował swoją pozycję efektywnego wsparcia dla Narodowych Koordynatorów oraz Koordynatorów obszarów tematycznych (w mniejszym zakresie BSP wspiera bieżące funkcjonowanie grup sterujących). Wsparcie BSP okazało się szczególnie istotne w procesie aktualizacji Planu Działania Strategii.

W październiku 2024 r. Grupa Narodowych Koordynatorów podjęła decyzję o przedłużeniu funkcjonowania obecnego konsorcjum realizującego zadania BSP na kolejne trzy lata, czyli do końca września 2028 r. Wśród rekomendacji na ten okres znalazły się m.in.: poprawa komunikacji zewnętrznej i zwiększenie widoczności Strategii, rozwijanie dialogu pomiędzy interesariuszami SUERMB oraz podmiotami zewnętrznymi, poprawa komunikacji wewnętrznej, rozbudowa bazy pamięci instytucjonalnej.

Spotkanie Interesariuszy SUERMB w Hamburgu

Zorganizowane w dniach 6-8 lutego 2024 r. spotkanie zainicjowało nową formułę konsultacji uzupełniającą comiesięczne spotkania NK, PAC, członków grup sterujących, przedstawicieli KE, Sekretariatu Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz BSP (tzw. EUSBSR Monthly odbywających się online od września do czerwca).

BSP wywiązał się w ten sposób ze zobowiązania organizacji przynajmniej jednego spotkania stacjonarnego dla wszystkich interesariuszy SUERMB rocznie. Zgodnie z założeniami spotkania mają się odbywać naprzemiennie w Hamburgu i Turku do końca funkcjonowania obecnego konsorcjum. Zgłoszony projekt nie ogranicza jednak BSP w wyborze miejsca spotkania, więc zależnie od potrzeb możliwe będzie wyznaczenie innej destynacji.

W ramach przyjętej formuły odbyły się dyskusje plenarne i spotkania warsztatowe poświęcone różnym aspektom wdrażania SUERMB. Dyskutowano m.in. nt. komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej, ujęcia kwestii ochrony środowiska w działaniach na poziomie obszarów tematycznych. Wiele miejsca poświęcono również aktualizacji Planu Działania SUERMB.

15. Doroczne Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

15 Forum Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego pod hasłem „*Sustainability, resilience, security*”. odbyło się w dniach 30-31 października 2024 r. w Szwecji. W wydarzeniu organizowanym wspólnie przez władze regionu Gotlandia, sekretariat Nordyckiej Rady Ministrów, rząd Szwecji, Stowarzyszenie Norden, Instytut Szwedzki oraz *Baltic Sea Strategy Point* uczestniczyło ponad 650 osób.

Na program Forum złożyły się 3 sesje plenarne oraz 4 sesje równoległe (w formie warsztatów, seminariów oraz dyskusji panelowych; łącznie 25 propozycji obejmujących szeroki wachlarz tematów związanych z wdrażaniem Strategii). W dniu poprzedzającym zorganizowano tzw. *Engagement Day* – serię spotkań, paneli i warsztatów z udziałem rozmaitych organizacji i platform działających w regionie Morza Bałtyckiego, podczas których omawiano konkretne propozycje współpracy. W ramach programu BSSSC (*Baltic Sea States Subregional Cooperation*) międzynarodowa sieć zrzeszająca samorządy i organizacje samorządowe państw leżących wokół Morza Bałtyckiego zorganizowała *round table* poświęcony zaangażowaniu interesariuszy w aktualizację Planu Działania SUERMB, podczas którego Narodowa Koordynatorka PL wystąpiła w panelu dot. znaczenia współpracy w ramach SUERMB dla wzmacniania odporności całego regionu.

Sesja plenarna 1: Wzmocnienie konkurencyjności, odporności i gotowości biogospodarki w Regionie Morza Bałtyckiego

Premier SE U. Kristersson oraz komisarz ds. spójności E. Ferreira mocno zaakcentowali potrzebę rozwijania relacji z Ukrainą i jej integracji z UE. Pozostali prelegenci skoncentrowali się na sposobach wspierania długoterminowej konkurencyjności i odporności biogospodarki (rolnictwo, produkcja żywności, leśnictwo, rybołówstwo i akwakultura). Zwracano uwagę na zróżnicowany stopień samowystarczalności żywnościowej państw regionu. Wskazywano m.in. na konieczność zabezpieczenia zasobów (np. infrastruktura magazynowa), uwzględnienia aspektów społecznych (m.in. edukacja, zmiana wzorców żywieniowych na bardziej przyjazne środowisku) oraz odpowiedniej polityki podatkowej (zachęty dla biopaliw). Zwracano uwagę na aspekty związane z nowymi wyzwaniami polityki bezpieczeństwa (w tym cybersec). Podkreślono, że akcesja Ukrainy do UE uczyni w przyszłości ze wspólnoty największego producenta żywności na świecie, co może spotkać się z niechęcią innych dużych graczy, w tym Chin.

Sesja plenarna 2: Zrównoważone i odporne systemy transportowe w regionie Morza Bałtyckiego

Zwrócono uwagę na znaczenie korytarzy transportowych w sytuacjach kryzysowych oraz ich rolę we wzmacnianiu wzrostu gospodarczego i spójności społecznej. Analizowano wpływ agresji Rosji na Ukrainę na transport, logistykę, mobilność wojskową i bezpieczeństwo dostaw w regionie. Wskazano na konieczność wytyczenia alternatywnych korytarzy transportowych na wypadek zamknięcia cieśnin duńskich oraz poprawy połączeń kolejowych i morskich. Akcentowano potrzebę wysokich nakładów inwestycyjnych w związku z automatyzacją, cyfryzacją portów i aspektami środowiskowymi (w tym problem lodołamaczy generujących znaczne zanieczyszczenia). Zaproponowano aby nową sytuację geopolityczną wykorzystać do radykalnych zmian w obszarze infrastruktury.

Sesja plenarna 3: Bezpieczeństwo energetyczne i odporność regionu w perspektywie gotowości cywilnej

Bezpieczeństwo energetyczne zostało uznane za obszar wymagający szeroko zakrojonej współpracy na wszystkich poziomach i pomiędzy różnymi kategoriami interesariuszy. W trakcie sesji z udziałem przedstawicieli sektora zbrojeniowego, władz publicznych oraz organizacji pozarządowych akcentowano konieczność ścisłej współpracy firm prywatnych z sektorem publicznym i odpowiedzialność sektora zbrojeniowego za przyszłe bezpieczeństwo regionu. Poruszono przy tym kwestie związane z rozwojem energii wiatrowej *offshore* na M. Bałtyckim. Przedstawiciele Ukrainy zaprezentowali wyzwania związane z bezpieczeństwem energetycznym w warunkach wojny.

3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

W pierwszej połowie 2024 roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowała Łotwa, od lipca 2024 r. roczny cykl przewodnictwa przejęła Polska.

W okresie sprawozdawczym NK LV przewodniczyła pięciu posiedzeniom Grupy Narodowych Koordynatorów (NCG) (17 stycznia, 6 lutego, 13 marca, 11 kwietnia oraz 16 kwietnia). 30 maja 2024 r. w Rydze z inicjatywy NK LV odbyło się spotkanie podsumowujące łotewskie przewodnictwo w Grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB z udziałem NK i Koordynatorów Obszarów Tematycznych (OT), w trakcie którego przeprowadzono dwie dyskusje panelowe poświęcone aktualizacji Planu Działania SUERMB.

W okresie poprzedzającym przejęcie przewodnictwa strona polska odbyła szereg konsultacji dot. priorytetów i zadań przypadających na okres polskiej prezydencji. Rozmowy prowadzono z BSP, pozostałymi NK oraz reprezentantami DG Regio. W związku z dynamicznym rozwojem sytuacji i pojawieniem się nowych wyzwań związanych z procesem aktualizacji planu działania SUERMB kontynuowano je również w pierwszych miesiącach prezydencji.

Polskie przewodnictwo rozpoczęło spotkaniem inauguracyjnym w Warszawie 10 września 2024 r., w którym uczestniczyło ponad 90 interesariuszy reprezentujących wszystkie kraje członkowskie SUERMB. Narodowi Koordynatorzy, Koordynatorzy obszarów tematycznych, członkowie grup sterujących, a także reprezentanci BSP, KE oraz Sekretariatu programu Interreg Region Morza Bałtyckiego wysłuchali wystąpienia Wiceministra SZ Marka Prawdy, a następnie uczestniczyli w dwóch sesjach plenarnych. Pierwsza, pn.: *Security, resilience, disinformation, civil protection and support to Ukraine – How do they effect all Policy Areas* odbyła się z udziałem dra Damiana Szacawy (Instytut Europy Środkowej), wicedyr. Katarzyny Szaran (Departament Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej, MSZ) oraz wicedyr. Adriana Bucalowskiego (Biuro Współpracy Międzynarodowej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej). Drugi panel pn. *EUSBSR Action Plan – Designing fundable Actions*, dotyczył istotnych elementów planowania finansowego działań w ramach SUERMB. Uczestnikami panelu byli: Tom Schumacher (BSP, Hamburg), nacz. Teresa Marcinów (Departament Współpracy Terytorialnej, MFiPR), Elena Kolosowa (Sekretariat programu Interreg RMB) i Petri Koistinen (DG Regio).

W 2024 r. NK PL przewodniczyła czterem posiedzeniom, w tym jednemu nieformalnemu zorganizowanemu na marginesie Dorocznego Forum SUERMB. Dwa formalne posiedzenia (10 września oraz 12 grudnia) odbyły się stacjonarnie w Warszawie, jedno (10 października) w formule online.

V Tydzień Makroregionalny UE

W dn. 12-13 czerwca 2024 r. w Brukseli Dyrekcje Generalne KE ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej (DG Regio) oraz ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa (DG Mare) zorganizowały wspólną konferencję pn. 5 Tydzień Strategii Makroregionalnych UE oraz Strategii UE dla basenów morskich. Było to pierwsze wydarzenie tej rangi poświęcone jednocześnie strategiom makroregionalnych oraz strategiom morskim (poprzednie cztery edycje dot. wyłącznie strategii makroregionalnych UE).

W sesji otwarcia z udziałem m.in. dyrektora generalnej DG Regio T. Christophidou oraz dyrektora generalnej DG Mare Ch. Vitchevy skupiono się na korzyściach płynących z zacieśniania współpracy pomiędzy strategiami makroregionalnymi oraz strategiami dla basenów morskich. Wskazano m.in., że poszukiwanie synergii oraz wymiana doświadczeń i realizacja wspólnych przedsięwzięć są szczególnie ważne w obliczu wyzwań, przed którymi stoi Europa.

W dalszej części wydarzenia zorganizowano pięć równoległych warsztatów na następujące tematy:

- Rozszerzenie UE: możliwości i wyzwania związane ze zwiększaniem roli i oddziaływania strategii.
- Zmiany klimatyczne: pilna potrzeba koordynacji wysiłków w obliczu wyzwań klimatycznych, wspieranie zrównoważonego rozwoju.
- Klastry i innowacje jako narzędzia stymulowania wzrostu gospodarczego i konkurencyjności.
- Embedding: antycypowanie i dostosowywanie się do kształtu przyszłych polityk i strategii europejskich.

- Zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego: uznanie kluczowej roli społeczeństw obywatelskich w kształtowaniu i przyszłym sukcesie strategii makroregionalnych.

Drugi dzień spotkania rozpoczęła sesja plenarna prowadzona przez reprezentantów środowisk młodzieżowych i poświęcona problemom i wyzwaniom, z jakimi mierzą się obecnie osoby młode: powszechność tzw. fake news, emigracja i tzw. drenaż mózgów, wpływ zmian klimatycznych i konfliktów globalnych na sytuacje ludzi młodych.

W trakcie drugiej sesji plenarnej skoncentrowano się na synergii między strategiami. Rozmówcy zwrócili uwagę na potrzebę dokonania systemowej zmiany w obszarze współpracy między strategiami.

W trakcie debaty NK LV reprezentująca SUERMB wskazała, że stan relacji zależy w dużej mierze od mocnych stron samych strategii i krajów członkowskich, nakreślonych priorytetów i wykazanej elastyczności. Należy poszukiwać wartości dodanej poszczególnych strategii i zmierzyć się z problemem niskiego zainteresowania polityków tymi kwestiami. Strategie stanowią dobre platformy wymiany doświadczeń i edukacji.

NK LV zapewniła również, że tradycją w SUERMB pozostaje otwarcie interesariuszy na nowe formy współpracy. Celem pozostaje wzmocnienie pozycji Strategii. Dlatego też podjęto prace nad aktualizacją Planu Działania Strategii, która umożliwi dostosowanie obszarów tematycznych do aktualnych potrzeb i wyzwań, przed którymi stoi region M. Bałtyckiego. Na forum Strategii trwają również dyskusje nt. nowych form finansowania działań. Wspólnym dla strategii ważnym tematem jest embedding oraz wymiana informacji pomiędzy interesariuszami/strategiami. Strategie nie powinny być traktowane jako odpowiedź na wszystkie wyzwania w regionie. Należy raczej skoncentrować się na wybranych obszarach, w których możliwości oddziaływania na sytuację w regionie są największe.

Konferencję zakończyło wystąpienie komisarz ds. spójności i reform E. Ferreiry która podkreśliła, że bliższa współpraca strategii makroregionalnych UE i strategii morskich UE pozwala na rozwiązywanie problemów, których zakres przekracza możliwości władz krajowych, jak np. zmiany klimatyczne, starzenie się społeczeństwa. Sprzyja również zaangażowaniu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego oraz środowisk młodzieżowych w ponadregionalną współpracę. Komisarz wezwała interesariuszy do pracy nad dalszym zwiększaniem roli tej współpracy oraz do wsparcia procesów rozszerzenia UE. Zauważyła, że chociaż niektóre strategie wśród swoich priorytetów umieściły problematykę wspierania krajów kandydujących do UE, nadal brakuje systemowego podejścia do tej kwestii. Strategie odniosły zauważalny sukces/postępy w obszarze zielonej gospodarki, ale bardziej zdecydowanych działań wymagają obszary takie jak np. cyfryzacja, bezpieczeństwo i ubóstwo energetyczne. Ponadto komisarz zaapelowała o kontynuację współpracy partnerskiej, podkreślając jej rosnącą rolę we wdrażaniu strategii makroregionalnych UE i budowaniu relacji z środowiskami młodzieżowymi. Zwróciła również uwagę na potrzebę zapewnienia odpowiedniego zaplecza finansowego strategii.

Rozmowy kontynuowano w trakcie spotkania Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE, gdzie dyskusja koncentrowała się na dwóch tematach: wsparciu rozszerzenia i przyszłości unijnej polityki spójności.

4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce

Najważniejszymi kwestiami rzutującymi na wdrażanie SUERMB w Polsce w 2024 r. były: reperkusje dla regionu rosyjskiej agresji na Ukrainę oraz uwarunkowany nimi proces aktualizacji Planu Działania SUERMB. W drugiej połowie roku najpoważniejszym zadaniem NK PL było przewodnictwo Grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB. W tym okresie rozpoczęto również praktyczne przygotowania do Dorocznego Forum SUERMB. W 2024 r. odbywały się spotkania stacjonarne i online z polskimi przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie SUERMB mające na celu koordynację działań. W 2024 r. nastąpiły zmiany personalne na stanowisku NK PL: działającego od stycznia 2024 r. na stanowisku NK PL Andrzeja Cieszkowskiego w sierpniu 2024 r. zastąpiła Katarzyna Barcikowska, która po zmianach organizacyjnych w DPE pełniła również funkcję kierowniczkę Referatu ds. Bałtyckich Relacji Wielostronnych oraz polskiej przedstawicielki w Komitecie Wyższych Urzędników RPMB.

Posiedzenie zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce 7 maja 2024 r.

Posiedzeniu z udziałem przedstawicieli instytucji zaangażowanych we wdrażanie SUERMB², G. Poznańskiego, DG Sekretariatu RPMB przewodniczyli E. Dębska, Z-ca Dyrektora DPE, i A. Cieszkowski, NK PL.

Prowadzący przedstawili Grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB stan przygotowań do polskiego przewodnictwa oraz plany na najbliższe miesiące. Pozostali uczestnicy krótko zaprezentowali aktywność poszczególnych instytucji i interesariuszy SUERMB w tym m.in.:

- *Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska* – instytucja jest zaangażowana w prace w ramach Obszaru Tematycznego Planowanie Przestrzenne (PA Spatial Planning) i okazjonalnie uczestniczy w procesie ustalania warunków środowiskowych realizacji dużych inwestycji na obszarach przygranicznych lub mających wpływ na inne kraje;
- *Instytut Adama Mickiewicza* (Koordynator Obszaru Tematycznego Kultura, PA Culture) w dn. 19-20 listopada 2024 wspólnie z Nadbałtyckim Centrum Kultury zorganizowało konferencję pn. „Inno-culture”. Na marginesie tego wydarzenia zaplanowano drugie w 2024 roku posiedzenie Grupy Sterującej OT Kultura;
- *Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej* jest aktywnym członkiem Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne (PA Secure). W realizowane w OT projekty zaangażowane są wiodące instytucje branżowe, ośrodki naukowe, instytucje lokalne. PA Secure koncentruje się na działaniach z zakresu zarządzania ryzykiem związanym z katastrofami oraz edukacji (budowanie odporności psychicznej). W trakcie najbliższego Dorocznego Forum SUERMB w Visby w Szwecji, PA Secure będzie współorganizatorem panelu poświęconego tej problematyce. KG PSP zadeklarowała również wolę aktywnego zaangażowania w organizację Forum w Polsce w 2025 r. Kluczowe tematy poruszane w trakcie posiedzeń Grupy Sterującej to komunikacja kryzysowa i wsparcie psychologiczne z wykorzystaniem doświadczeń związanych z wojną w Ukrainie. Celem prac jest budowanie społeczeństwa odpowiedzialnego za swoje bezpieczeństwo i przygotowanie go do działania w pierwszym okresie po wystąpieniu sytuacji kryzysowej (wojna, katastrofa naturalna), co pozwoliłoby na sprawne działanie służb obrony cywilnej. W prace grupy zaangażował się przedstawiciel Niemiec;
- *Ministerstwo Edukacji Narodowej* – ściśle współpracuje z MRPiPS w Grupie Sterującej OT Edukacja. Resort priorytetowo traktuje działania skierowane do ludzi młodych, w tym problematykę wchodzenia na rynek pracy. Uruchomiono więc polską wersję tzw. branżowych centrów umiejętności mających wspomagać ludzi w tym procesie;
- *Ministerstwo Infrastruktury, Departament Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej* – uczestniczy w pracach Grupy Sterującej OT Bezpieczna Żegluga (PA Safe) i OT Czysta Żegluga (PA Ship). W pierwszej połowie 2024 r. trwały przygotowania do polskiego przewodnictwa, które były prowadzone w stałym kontakcie z Koordynatorami obydwu obszarów tematycznych.. Posiedzenie Grupy Sterującej odbyło się również w październiku w Gdyni na marginesie wydarzenia organizowanego przez Uniwersytet Morski;
- *Ministerstwo Infrastruktury, Departament Gospodarki Wodnej* – przedstawiciel MI przewodniczył pracom Grupy Sterującej OT Biogeny (PA Nutri) od początku 2024 r. Głównym obszarem aktywności GS jest przegląd i nowelizacja tzw. dyrektywy ściekowej. Istotna jest współpraca z HELCOM.
- *Ministerstwo Infrastruktury, Departament Współpracy Międzynarodowej* członkowie Grupy Sterującej OT Transport (PA Transport) w trakcie posiedzeń omawiali kwestie związane z dużymi projektami infrastrukturalnymi w regionie (Rail Baltica, Via Baltica) i zapewnieniem ciągłości łańcuchów dostaw;
- *Ministerstwo Finansów* – resort nie jest bezpośrednio zaangażowany we wdrażanie SUERMB, ale pozostaje w stałym kontakcie z odpowiednikami z państw regionu Morza Bałtyckiego i współpracuje z Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym;
- *Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej* – w związku z ulokowaniem w MFiPR Biura Obsługi Pełnomocnika Rządu do spraw polsko-ukraińskiej

² W spotkaniu uczestniczyli reprezentanci: IAM, GDOŚ, Komendy Głównej PSP, KPRM, MAP, MEN, MF, MFiPR, MI, MKiDN, MKiŚ, MNiSW, MRPiPS, MRiRW, MRiT, MSiT, MSWiA oraz PGW Wody Polskie.

współpracy rozwojowej zadeklarowało wsparcie NK PL w trakcie przewodnictwa w Grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB w ww. obszarze;

- *Ministerstwo Klimatu i Środowiska* – podkreślono wagę bezpieczeństwa energetycznego, m.in. w kontekście roli Bałtyku jako trasy dostaw paliw kopalnych. W sferze bioróżnorodności, przedstawiciel MKiŚ wskazał na działania dotyczące ochrony gatunków i obszarów chronionych.
- *Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego* – MKiDN poinformowało, że ostatnie posiedzenie Grupy Sterującej OT Kultura (PA Culture) odbyło się w kwietniu 2024 r.. -Dużym sukcesem było zaangażowanie w prace GS Islandii i Danii, a także Ministerstwa Kultury Kraju Związkowego Szleszwik-Holsztyn. MKiDN współpracuje blisko z odpowiednikami z regionu.
- *Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego* (Koordynator Obszaru Tematycznego Innowacje, PA Innovation) – poinformowało o przeprowadzeniu ostatniego posiedzenia Grupy Sterującej OT Innowacje w Warszawie w kwietniu 2024 r.
- *Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej* – Departament Rynku Pracy zaangażowany jest we wdrażanie projektu „School to work”. MRPIPS poinformowało, że w pierwszej połowie września, na marginesie wydarzenia oficjalnie inaugurującego polskie przewodnictwo w SUERMB zaplanowano stacjonarne posiedzenie Grupy Sterującej OT Edukacja (PA Education).
- *Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi* – ostatnie 2 spotkania Grupy Sterującej OT Biogospodarka miały miejsce w listopadzie 2023 r, w lutym i maju 2024. Tematyka poruszana na spotkaniach była stosunkowo ogólna np. bezpieczeństwo żywnościowe w związku z wojną w Ukrainie. W pracach grupy nie uczestniczą Dania i Niemcy. Problemem stanowił brak członka GS z Ministerstwa Rozwoju i Technologii (wakat w związku z długą nieobecnością pracownika).
- *Ministerstwo Rozwoju i Technologii* – przedstawiciel Departamentu Współpracy Międzynarodowej zapewnił o wsparciu resortu w obszarze współpracy gospodarczej z państwami regionu.
- *Ministerstwo Sportu i Turystyki* – to aktywny członek Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Turystyka (PA Tourism), koordynowanego przez Pomorską Regionalną Organizację Turystyczną (PROT). Tematyka prac GS koncentruje się na turystyce na terenach oddalonych i obszarach wiejskich, wykorzystaniu zasobów dziedzictwa kulturowego oraz podnoszeniu kwalifikacji pracowników sektora. PROT wraz z fińskim partnerem corocznie współorganizują Forum Turystyczne Państw Bałtyckich (w br. w Oulu w Finlandii; w przyszłym roku w Sopocie – wstępnie w październiku 2025 r.). Ponadto PROT koordynuje ok. 15 projektów finansowanych z Interreg. Działalność PROT jest wysoko oceniana przez MSiT, który prosi o wsparcie tej kandydatury w procesie przedłużenia finansowania dla obecnie działających koordynatorów obszarów tematycznych.
- *Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji* – resort aktywnie działa w ramach OT Bezpieczeństwo Cywilne. Angażuje się w działania dot. ochrony granic, w tym ochrony środowiska morskiego i żywych zasobów morza. Jest także członkiem grupy roboczej dot. przeciwdziałania handlowi ludźmi.
- *Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie* (Koordynator Obszaru Tematycznego Biogeny, PA Nutri) – w ramach koordynacji PA Nutri, wraz z fińskim partnerem, PGWWP dąży do pogłębienia współpracy z HELCOM (Komisją Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku). Istotne dla pracy OT jest włączanie partnerów z Ukrainy, ze względu na to, że region Lwowa jest największym emitentem biogenów do Bałtyku w zlewni Wisły. Trwają prace na rzecz przedłużenia dofinansowania z Instytutu Szwedzkiego dla projektu z udziałem Ukrainy.

Spotkanie międzyresortowe nt. polskiej polityki zagranicznej w regionie Morza Bałtyckiego, oraz posiedzenie zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce 6 listopada 2024 r.

Głównym celem spotkania była wymiana informacji nt. aktywności instytucji zaangażowanych we wdrażanie SUERMB a także dyskusja dot. procesu aktualizacji planu działania SUERMB. Omówiono problemy i wyzwania związane z przygotowaniem projektów działań przez Koordynatorów poszczególnych obszarów tematycznych. W oparciu o ustalenia ze spotkania NK PL odbyła konsultacje z BSP oraz PAC nieobecniymi w trakcie spotkania.

Pozostała aktywność Narodowego Koordynatora SUERMB w zakresie koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce

4 kwietnia miały w Warszawie miejsce konsultacje NK PL z PAC OT Edukacja, zaś 16 kwietnia NK PL uczestniczył w posiedzeniu GS OT Innowacje. 16 maja 12 czerwca oraz 19 czerwca NK PL odbył stacjonarne konsultacje z BSP poświęcone przygotowaniom do polskiego przewodnictwa w NCG. Pierwsze z tych spotkań połączono z konsultacjami z podmiotami realizującymi zadania PAC w Polsce. Głównym tematem były przygotowania do polskiego przewodnictwa w NCG SUERMB. Dodatkowo, od sierpnia 2024 r. NK PL i BSP organizowali robocze spotkania online, w trakcie których omawiano szerokie spektrum kwestii związanych z wdrażaniem SUERMB. Powyższą aktywność uzupełniła runda konsultacji online NK PL z pozostałymi Narodowymi Koordynatorami SUERMB (sierpień-wrzesień 2024) oraz konsultacje ad hoc z wybranymi NK.

Ponadto NK PL uczestniczyła w posiedzeniach: Komitetu ds. Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, Komitetu Monitorującego programu „Fundusze Europejskie dla Rybactwa” na lata 2021-2027 oraz Komitetu Konsultacyjnego ds. Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych.

5. SUERMB a programy operacyjne

Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Program FENG realizuje cele Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego bezpośrednio w obszarze tematycznym Innowacje oraz pośrednio w obszarach strategii związanych z innowacyjnością, nowoczesnymi technologiami, sferą B+R, tj. Transport, Nutri, Energia, Turystyka i Zdrowie. Z tego względu projekty wdrażane ze środków FENG przyczyniają się do realizacji celów Strategii.

Wsparcie realizacji SUERMB poprzez wdrażanie projektów FENG może koncentrować się m.in. na działaniach dotyczących:

- wsparcia aktywności badawczych przedsiębiorstw i ich konsorcjów,
- wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem przedsiębiorstw oraz nauki,
- wsparcia infrastruktury badawczej, wdrożeń zrealizowanych prac B+R,
- wprowadzania innowacji,
- tworzenia międzynarodowych partnerstw i współpracy międzyinstytucjonalnej, ogólnoeuropejskich sieci i transferu wiedzy,
- transferu wiedzy, w tym tworzenia sieci współpracy m.in. w ramach międzyinstytucjonalnych przedsięwzięć podjętych przez przedsiębiorstwa,
- udziału zagranicznych inwestorów w projektach wspartych ze środków FENG, w tym pomiędzy przedsiębiorstwami i centrami innowacji,
- realizacji projektów międzynarodowych ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnych celów UE m.in. w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii energetycznych.

Do końca 2024 r. w ramach projektów realizowanych w FENG zawarto 889 umów wpisujących się pośrednio w cele SUE RMB o wartości 11,5 mld zł, co stanowi 33,6% alokacji programu FENG.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)

Program FENIKS obejmuje obszar geograficzny objęty wpływem SUERMB. Priorytety programu pokrywają się z obszarami polityki SUERMB takimi jak:

- Energia – Plan działania w zakresie połączeń między krajami bałtyckimi (BEMIP) na rzecz konkurencyjnej, bezpiecznej i zrównoważonej energii.
- Transport – poprawa łączności regionów i współpracy z krajami trzecimi,
- Opracowanie środków na rzecz neutralnego dla klimatu i bezemisyjnego transportu,
- Bezpieczeństwo – budowanie zdolności zapobiegania, gotowości, reagowania i odzyskiwania w sytuacjach nadzwyczajnych i zarządzaniu kryzysowym,
- Zagrożenia – łagodzenie i usuwanie skażeń,
- Kultura – promowanie kultury regionu Morza Bałtyckiego i wartości europejskich, wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Turystyka – ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w miejscach turystycznych,

- Zdrowie - promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się w celu stawienia czoła wyzwaniom zmian demograficznych.

W procesie wyboru do finansowania promowane są projekty zgodne z wyżej wymienionymi obszarami priorytetowymi strategii. W kryteriach horyzontalnych odnoszących się do wszystkich działań programu, przyjęte zostały preferencje dla projektów zgodnych lub komplementarnych z celami SUERMB, przy czym największą liczbę punktów można uzyskać, gdy projekt realizuje przynajmniej jedno z działań przypisanych do danego obszaru polityki SUERMB.

Dodatkowo, w kryteriach wyboru projektów przyjęto preferencje dla projektów, które przywidują rozwiązania związane ze współpracą z partnerami z innych państw UE (w tym kandydujących lub stowarzyszonych), min. poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń czy prowadzenie konsultacji z partnerami z ww. państw.

Do końca 2024 r. liczba przedsięwzięć finansowanych ze środków FEnIKS, wykazujących powiązanie z celami SUERMB, wyniosła 134, ich całkowita wartość to 30,2 mld zł, a wkład UE wyniósł 22,1 mld zł. Inwestycje te są realizowane w sektorach energetyki, środowiska i transportu.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Program FERS 2021-2027 jest bezpośrednio powiązany z obszarami tematycznymi SUERMB, takimi jak edukacja, zdrowie oraz innowacje, a także wpisuje się w realizację celów i priorytetów SUE RMB, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja. W ramach Osi Priorytetowej I Umiejętności, Działanie 1.1 – Współpraca ponadnarodowa FERS wykazuje potencjalną komplementarność z programami Interreg, szczególnie w obszarach polityki społecznej, edukacji, przedsiębiorczości oraz ochrony zdrowia. Istotne znaczenie ma także wspieranie projektów, które przyczyniają się do wdrażania SUERMB.

Projekty realizowane w ramach współpracy ponadnarodowej, finansowane przez FERS, mogą koncentrować się na takich kwestiach jak: zapewnienie dostępu do rynku pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z wydłużenia życia, inicjatywy na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz działania mające na celu odpowiedź na wyzwania związane ze zmianami demograficznymi, a także wsparcie dla pracowników migrujących.

Przykładem jest konkurs FERS.01.01-IP.02-002/24, przeprowadzony w 2024 roku, który miał na celu wsparcie samorządów w tworzeniu nowych usług dla osób starszych, opartych na doświadczeniach partnerów ponadnarodowych. Regulamin konkursu przewidywał dodatkowe punkty za spełnienie kryterium partnerstwa z co najmniej jednym podmiotem z państw realizujących Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. W wyniku konkursu dofinansowanie otrzymało 6 projektów, w tym m.in. projekt „StillActive”, realizowany w partnerstwie polsko-fińsko-greckim, oraz projekt „Wsparcie 60plus. Innowacyjny model spersonalizowanych usług dla osób niesamodzielnych”, który będzie realizowany w partnerstwie polsko-litewskim.

Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW)

Program FEPW przyczynia się pośrednio³ do realizacji dwóch celów SUERMB:

- *Rozwój połączeń w regionie* poprzez realizację projektów w 3 obszarach wsparcia:
 - *Energia i klimat* (działanie 2.1 *Dystrybucja energii* o alokacji 0,7 mld zł);
 - *Zrównoważona mobilność miejska* (działanie 3.1 *Zrównoważona mobilność miejska* o alokacji 1,5 mld zł);
 - *Spójna sieć transportowa* (działanie 4.1 *Infrastruktura drogowa* i działanie 4.2 *Ponadregionalna infrastruktura kolejowa* o łącznej alokacji 4 mld zł).
- *Wzrost dobrobytu* poprzez realizację projektów w 2 obszarach:
 - *Przedsiębiorczość i innowacje* (działania: 1.1 *Platformy startowe dla nowych pomysłów*, 1.2 *Automatyzacja i robotyzacja w MŚP*, 1.3 *Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP*, 1.4 *Wzornictwo w MŚP* i 1.5 *Pożyczki na rozwój turystyki* o łącznej alokacji 1,8 mld zł);
 - *Zrównoważona turystyka* (działanie 5.1 *Zrównoważona turystyka* o alokacji 0,5 mld zł).

³ tzn. że projekty nie są realizowane w regionach bezpośrednio przylegających do Morza Bałtyckiego.

Szacuje się, że wartość projektów dofinansowywanych ze środków FEPW, przyczyniających się do realizacji ww. celów SUERMB wyniesie ok. 9,81 mld zł, co stanowić będzie 87% alokacji FEPW.

Do końca 2024 r. z beneficjentami FEPW, których projekty wpisują się pośrednio w cele SUERMB, podpisano 559 umów o wartości 7,16 mld zł, w tym środki EFRR wyniosły 5,11 mld zł.

Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” na lata 2014 – 2020

Zgodnie z założeniami, Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze”, tak jak cały Europejski Fundusz Morski i Rybacki, pośrednio wspiera realizację SUERMB. Z racji specyfiki Programu Operacyjnego, w odniesieniu do Polski wsparcie dotyczy Morza Bałtyckiego. Do realizacji SUERMB przyczyniają się w szczególności: Priorytet 1. Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, zasobooszczędnego, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy, Priorytet 3. Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa oraz Priorytet 6. Wspieranie wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej.

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. w ramach:

- Priorytetu 1 podpisanych zostało 5970 umów o dofinansowanie na kwotę 1,24 mld PLN;
- Priorytetu 3 podpisanych zostało 69 umów o dofinansowanie na kwotę 128 mln PLN;
- Priorytetu 6 podpisana została 1 umowa o dofinansowanie na kwotę 1,12 mln PLN.

Program „Fundusze Europejskie dla Rybacktwoa” na lata 2021 – 2027 (program FER)

Operacje zaprojektowane w ramach programu FER wpisują się pośrednio w obszary tematyczne SUERMB zawarte w Planie Działania, w ramach którego odbywa się implementacja tej Strategii. Obszarami tymi są: Biogospodarka, Żegluga, Energia, Planowanie przestrzenne, Turystyka, Kultura i Innowacje.

Realizacja tych operacji może również mieć pośredni udział w innych obszarach tematycznych, takich jak: biogeny, substancje niebezpieczne, zdrowie czy edukacja.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w ramach programu FER podpisanych zostało 1347 umów o dofinansowanie na kwotę 891 mln zł.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 odgrywa istotną rolę w realizacji celów SUERMB. W perspektywie finansowej 2021-2027, program wspiera projekty poszukujące rozwiązań w zakresie innowacji, inteligentnego gospodarowania wodą i neutralności klimatycznej (priorytety 1-3), a także w zakresie lepszego zarządzania współpracą (priorytet 4).

Priorytety 1-3

W 2024 roku przeprowadzono trzeci nabór na projekty główne (styczeń – czerwiec). W listopadzie zatwierdzono do dofinansowania 21 projektów na łączną kwotę dofinansowania 46,1 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Wszystkie projekty wspierają obszary tematyczne SUERMB.

IZ/WS zachęca partnerów projektów do rozważenia możliwego wkładu projektu w obszary tematyczne strategii oraz podjęcie konkretnych działań w ramach wybranego obszaru.

Priorytet 4

Priorytet 4. wspiera realizację SUERMB w dwóch celach szczegółowych.

Cel szczegółowy 4.1 dotyczy platform projektów. Nabór na platformy projektów trwał od czerwca do grudnia 2024 r. Platformy są tworzone przez partnerów projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (programy Interreg, Horyzont Europa, LIFE, projekty koordynatorów obszarów tematycznych SUERMB czy też projekty w ramach krajowych i regionalnych programów współfinansowanych z EFS+ i EFRR). Dzięki platformom, organizacje zmagające się z różnymi wyzwaniami, otrzymują dostęp do rozwiązań wypracowanych w różnych projektach, które mogą wykorzystać w swojej pracy.

W celu szczegółowym 4.2, który dotyczy zarządzania strategią, program wspiera działania SUERMB, przyznając dofinansowanie dla koordynatorów obszarów tematycznych SUERMB, Punktu Obsługi Strategii, zlokalizowanego w Hamburgu i Turku oraz przyznając dofinansowanie na organizację Forów Strategii. Na organizację Forum w Visby (29-31 października 2024 r.), program przeznaczył 160 tys. euro z EFRR.

Program Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027

Projekty wybierane do dofinansowania w programie Południowy Bałtyk 2021-2027 aktywnie wspierają realizację Strategii. W roku 2024 w programie otwarte były 4 konkursy (2 dot. projektów regularnych, 2 dla projektów małej skali), z czego 2 zamykały się już w roku 2025. Do finansowania w roku 2024 zatwierdzono 31 projektów (26 regularnych, 5 małej skali) na łączną kwotę 41,2 mln euro dofinansowania z EFRR. Dotyczyły one obszarów wsparcia: digitalizacja regionu, internacjonalizacja, promowanie zielonej energii, ochrona wód Bałtyku, turystyka oraz współpraca instytucji. Wg stanu na koniec 2024 roku program rozdysponował ponad 69% środków EFRR będących w jego dyspozycji.

Reprezentanci Programu aktywnie uczestniczyli w corocznym Forum SUERMB, zorganizowanym w Visby (Szwecja) w dniach 30-31 października 2024 r. m.in. ze stoiskiem dotyczącym Programu.

Regionalne programy operacyjne (RPO)

Dolnośląskie (RPO WD)

W ramach regionalnego programu operacyjnego **Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS)** realizowane są projekty, które wpisują się w realizację Celów i Obszarów Tematycznych określonych w SUERMB.

Według stanu na dzień **31 grudnia 2024 r.** zidentyfikowano 278 projektów, finansowanych z trzech Funduszy UE, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego+ oraz Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, które realizują cele SUE RMB.

Wartość ogółem projektów wynosi 867 207 161 EUR⁴, w tym 550 963 663 EUR stanowią środki UE, tj. 23,79% alokacji UE Programu.

Projekty realizują wszystkie Cele główne Strategii – **Ratowanie morza, Łączenie regionu** oraz **Zwiększenie dobrobytu** oraz 5 celów szczegółowych i powiązane są z 7 Obszarami Tematycznymi:

1) Biogospodarka, cel szczegółowy Bogata i zdrowa przyroda

- *Działanie 1. Wzmocnienie roli i znaczenia biogospodarki dla stworzenia zrównoważonej gospodarki, zwiększenia produktywności i adaptacji do zmian klimatu, w tym odporności ekosystemów na zmiany klimatu*

W ramach FEDS realizowanych jest 12 projektów o wartości 18 096 052 EUR, w tym środki UE – 11 758 422 EUR. Zakres projektów dotyczy ochrony przyrody i bioróżnorodności biologicznej oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych poprzez zmniejszenie presji człowieka na przyrodę.

2) Transport, cel szczegółowy Dobre warunki transportu

- *Działanie 1. Poprawa połączeń w regionie i współpracy z krajami trzecimi*

W ramach FEDS realizowanych jest 7 projektów o wartości 165 322 738 EUR, w tym środki UE – 105 037 091 EUR. Zakres projektów dotyczy budowy lub przebudowy dróg regionalnych i lokalnych prowadzących do sieci TEN-T w celu podniesienia dostępności oraz zwiększenia spójności regionu.

- *Działanie 2. Rozwój działań w kierunku transportu neutralnego klimatycznie i zeroemisijnego*

W ramach FEDS realizowanych jest 11 projektów o wartości 163 103 838 EUR, w tym środki UE – 91 521 530 EUR. Celem projektów jest budowa infrastruktury na rzecz czystego transportu miejskiego, budowa sieci ścieżek i dróg rowerowych, budowa/rewitalizacja linii kolejowych, zakup zeroemisijnego taboru do przewozów pasażerskich.

⁴ Do przeliczeń przyjęto kurs EBC z dn. 30.12.2024 r., tj. 1 EUR = 4,2655 zł.

3) **Energia, cel szczegółowy *Niezawodne rynki energii***

- *Działanie 1. Usprawnienie działań na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej*

W ramach FEDS realizowanych jest 118 projektów o wartości 233 025 043 EUR, w tym środki UE – 150 174 660 EUR. Zakres projektów to głęboka termomodernizacja infrastruktury publicznej, mieszkaniowej oraz infrastruktury przedsiębiorstw w celu, m.in. zwiększenia oszczędności energii, podniesienia efektywności energetycznej, wymiany źródeł ciepła (likwidacja niskiej emisji).

- *Działanie 4. Zwiększenie udziału energii odnawialnej, w tym morskiej energii odnawialnej*

W ramach FEDS realizowany jest 1 projekt o wartości 48 151 673 EUR, w tym środki UE – 33 706 171 EUR, w ramach którego udzielane jest wsparcie na budowę instalacji wytwarzającej energię z OZE (energia słoneczna) oraz budowę magazynów energii.

4) **Turystyka, cel szczegółowy *Bogata i zdrowa przyroda***

- *Działanie 3. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych*

W ramach FEDS realizowanych jest 19 projektów o wartości 36 883 741 EUR, w tym środki UE – 23 931 074 EUR. Celem projektów jest zachowanie środowiska naturalnego, zmniejszenie presji człowieka na środowisko poprzez budowę/wyznaczenie ścieżek rowerowych i tras turystycznych.

5) **Kultura, cel szczegółowy *Łączenie ludzi w regionie***

- *Działanie 3. Zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu RMB, wzmacnianie tożsamości regionalnej*

W ramach FEDS realizowane są 3 projekty o wartości 22 946 275 EUR, w tym środki UE – 12 302 139 EUR, których celem jest zwiększenie dostępności i wzmocnienie roli kultury w życiu społecznym.

6) **Innowacje, cel szczegółowy *Poprawa globalnej konkurencyjności Regionu Morza Bałtyckiego***

- *Działanie 1. Innowacja oparta na wyzwaniach*

W ramach FEDS realizowane są 3 projekty o wartości 16 571 715 EUR, w tym środki UE – 9 098 759 EUR. Zakres projektów obejmuje inwestycje w infrastrukturę badawczą w instytucjach związanych z prowadzeniem działań badawczych i innowacyjnych, w tym innowacje w zakresie zielonych technologii dla przemysłu.

- *Działanie 2. Cyfrowe innowacje i transformacja*

W ramach FEDS realizowanych jest 12 projektów o wartości 30 450 678 EUR, w tym środki UE – 20 575 032 EUR, których beneficjentami są jednostki samorządu terytorialnego. Zakres projektów dotyczy rozwoju publicznych usług cyfrowych (e-administracja).

7) **Edukacja, cel szczegółowy *Zwiększenie dobrobytu oraz łącznie regionu***

- *Działanie 1. Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły na rynek pracy*

W ramach FEDS realizowanych jest 36 projektów o wartości 48 081 381 EUR, w tym środki UE – 33 656 967 EUR. Celem projektów jest poprawa dostępu do zatrudnienia i działania aktywizujące zawodowo osoby bezrobotne, poszukujące pracy, w szczególności ludzi młodych, osoby odchodzące z rolnictwa. Wsparcie dotyczy podwyższania kompetencji i kwalifikacji (poprzez doradztwo, szkolenia i kursy, staże). Realizowane są także projekty związane z koordynowaniem regionalnej polityki rynku pracy (utworzenie obserwatorium rynku pracy). W celu zwiększenia szans na zatrudnienie finansowana jest realizacja schematów mobilności transnarodowej (USMT) w ramach sieci EURES.

- *Działanie 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystujący zasoby wydłużające życie*

W ramach FEDS realizowanych jest 12 projektów o wartości 75 979 649 EUR, w tym środki UE – 53 185 754 EUR. Celem 3 projektów jest rozwój infrastruktury na potrzeby szkół zawodowych, w tym modernizacja pracowni informatycznych, także utworzenie kierunku dotyczącego energii odnawialnych. Pozostałe projekty związane są z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, zdobyciem nowych kompetencji, w tym kompetencji w zakresie zielonej transformacji.

- *Działanie 4. Dostrzeżenie potencjału – ułatwienie rozwoju migrantom*

W ramach FEDS realizowane są 44 projekty w wartości 8 594 378 EUR, w tym środki UE – 6 016 064 EUR. Celem projektów jest wsparcie programów edukacyjno-integracyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników, w tym m.in. organizacja kursów języka polskiego, usługi poradnictwa prawnego, psychologicznego, zawodowego, biznesowego, stworzenie indywidualnych planów działań w zakresie określenia ścieżki zawodowej, zdiagnozowania potrzeb, podniesienia kompetencji cyfrowych.

Kujawsko-Pomorskie (FEKP 2021-2027)

W 2024 roku kontynuowane było wdrażanie programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (FEKP 2021-2027). Program, zgodnie z art. 22 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24.06. 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy, zawiera podsumowanie głównych wyzwań przy uwzględnieniu strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego, jeżeli państwa członkowskie i regiony uczestniczą w takich strategiach. W programie FEKP 2021-2027 uwzględnione zostało odniesienie do SUERMB ze względu na to, że jest to strategia, która obejmuje całe terytorium Polski. W poszczególnych priorytetach określone zostało powiązanie i spójność zaplanowanych do realizacji działań z określonymi obszarami Strategii. Wskazane cele szczegółowe są spójne z określonymi w SUERMB obszarami tematycznymi, takimi jak: innowacje, biogospodarka, energia, biogeny, transport, zdrowie, edukacja, turystyka i kultura.

Ponadto w województwie kujawsko-pomorskim kontynuowana jest realizacja 3 projektów (z 1 i 2 naboru) w ramach Interreg Region Morza Bałtyckiego:

1. WaterMan (Promoting water reuse in the Baltic Sea Region through capacity building at local level) promuje ponowne wykorzystanie wody w regionie Morza Bałtyckiego. W ten sposób dodaje nowy element do gospodarki wodnej, który może sprawić, że zaopatrzenie w wodę będzie bardziej odporne na zmiany klimatu. Kluczowymi podmiotami zajmującymi się ponownym wykorzystaniem wody są władze lokalne i przedsiębiorstwa wodociągowe, dla większości których temat ten jest wciąż nowością. WaterMan dostarczy im wiedzy i narzędzi do opracowania strategicznych podejść i wdrożenia konkretnych środków, które wprowadzą ponowne wykorzystanie wody w praktyce. Polskim partnerem z województwa kujawsko-pomorskiego jest Izba Gospodarcza Wodociągi Polskie z Bydgoszczy. Okres realizacji przedsięwzięcia to lata 2023-2025.
2. ReNutriWater (Zamykanie lokalnych obiegów wody przez recyrkulację substancji biogenych i wody, a także wykorzystanie ich w przyrodzie) ma na celu jest zmniejszenie ryzyka potencjalnie szkodliwego wpływu nieoczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków na środowisko i zdrowie ludzi. Odzyskana woda może być wykorzystywana przez władze lokalne i podmioty prywatne do różnych celów, takich jak czyszczenie ulic, myjnie samochodowe, fontanny i napełnianie stawów, nawadnianie terenów rekreacyjnych, hodowla roślin, a po odpowiednim oczyszczeniu również do użytku domowego lub wody pitnej. Polskim partnerem z województwa kujawsko-pomorskiego jest Izba Gospodarcza Wodociągi Polskie z Bydgoszczy (lider). Okres realizacji projektu to lata 2023-2025.
3. Projekt MI-RAP (Program przyspieszenia odporności przemysłu muzycznego) pomaga władzom lokalnym, agencjom sektorowym i organizacjom wspierającym biznes przyciągnąć nowe talenty do branży muzycznej, zapewniając jednocześnie większą współpracę międzysektorową i integrację nowych technologii i ekologicznych praktyk. Sektor muzyczny jest pomostem łączącym dwie siły: sztukę i biznes. Tylko odporny, wzajemnie połączony i innowacyjny ekosystem muzyczny może stworzyć podstawy dla rozwoju artystów, dotarcia do nowych odbiorców i odniesienia sukcesu finansowego. Sektor ten stoi obecnie przed trudnym otoczeniem gospodarczym spowodowanym wstrząsami zewnętrznymi (COVID-19, zmiany klimatu) i przełomowymi technologiami. Polskim partnerem w projekcie jest Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy. Projekt realizowany w latach 2023-2026.

Lubelskie (RPO WL)

Konstrukcja **Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027** (dalej: FEL) zakłada znaczną spójność z celami, obszarami priorytetowymi oraz działaniami horyzontalnymi Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Działania podejmowane w ramach Priorytetów FEL 1-11 są spójne z założeniami Strategii, jednak ze względu na położenie geograficzne województwa lubelskiego, Program wpisuje się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w Planie Działania stanowiącym załącznik do SUE RMB.

W ramach programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027* w każdym celu szczegółowym znalazł się zapis dotyczący zapewnienia komplementarności pomiędzy programami oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji. Wskazuje on, iż zaplanowane działania będą komplementarne z działaniami wynikającymi z programów o charakterze międzyregionalnym, ponadnarodowym i transgranicznym: Interreg Europa 2021-2027, Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, Interreg Next Polska-Ukraina 2021-2027. Interwencje w poszczególnych priorytetach programu uwzględniają założenia SUE RMB, wpisują się w działania horyzontalne tej strategii i wzmacniają dążenia do osiągnięcia jej celów.

Do końca 2024 roku w ramach FEL podpisano **987 umów** o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE na poziomie **3 660 717 748,73 PLN** (w ramach EFRR: 343 umowy o łącznej wartości 2 659 209 305,60 PLN, w ramach EFS+: 644 umowy o łącznej wartości 1 001 508 443,13 PLN).

Ponadto, w Departamencie Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie funkcjonuje Regionalny Punkt kontaktowy ds. SUE RMB, w ramach którego prowadzona jest działalność promocyjno-informacyjna na temat SUE m. in.: poprzez stronę internetową Urzędu.

Lubuskie (RPO-L2020)

Ze względu na charakter i położenie województwa lubuskiego, wdrażanie **RPO-L2020** realizowało założenia SUERMB w sposób pośredni, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, wsparcia przedsiębiorczości i wzmocnienia innowacyjności gospodarki, co jest związane z realizacją celu trzeciego Strategii. Działania podejmowane w celu ochrony środowiska realizowane były poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Identyfikacja projektów wspierających powyższe cele odbywała się poprzez ich dodatkowe punktowanie w procesie oceny, zgodnie z zapisami RPO-L2020.

Do końca roku 2024 w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 896 713 501,75 EUR (3 824 931 441,72 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 669 834 236,14 EUR (2 857 177 934,24 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 226 879 265,61 EUR (967 753 507,48 PLN).

W przypadku **FEWL21-27**, realizacja programu, będzie miała pośredni wpływ na osiągnięcie celów SUERMB:

1. Ochrona morza – wkład programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami, wsparcia i ochrony bioróżnorodności oraz działań na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu i ochrony środowiska.
2. Wzrost integracji regionu – wkład programu poprzez poprawę warunków transportowych.
3. Wzrost dobrobytu – wkład programu w zakresie rozwoju innowacji i przedsiębiorczości oraz wsparcia rynku pracy, edukacji, usług społecznych i włączenia społecznego.

Do 31 grudnia 2024 r. w ramach inicjatyw pośrednio realizujących cele SUERMB podpisano umowy o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 237 289 634,01 EUR (1 012 158 933,89 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 141 437 754,10 EUR (603 302 740,10 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 95 851 879,92 EUR (408 856 193,79 PLN).

Łódzkie (RPO WŁ)

W ramach RPO WŁ 2014–2020 w sposób pośredni realizowane są wszystkie trzy cele SUERMB. Największe wsparcie skierowane jest w ramach Celu 3: „Zwiększenie dobrobytu”. Ww. cel obejmuje działania w sferze B+R, zwłaszcza w odniesieniu do regionalnych inteligentnych specjalizacji, transferu technologii i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, a także budowania kapitału ludzkiego i społecznego oraz wsparcia rynku pracy. Realizują go w ramach RPO WŁ 2014–2020 następujące OP: I: Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy, II: Innowacyjna gospodarka, VI: Rewitalizacja i potencjał endogeniczny, VII: Infrastruktura dla usług społecznych oraz wszystkie 4 OP w ramach EFS.

Do końca 2024 r. wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) wykazujących powiązanie z 3 celem SUERMB wynosiła 1 478 466 577,07 €.

Cel 2: „Rozwój połączeń w regionie” realizowany jest poprzez projekty dotyczące wspierania rozwoju systemów transportowych (OP III Transport) oraz inwestycje w zakresie gospodarki niskoemisyjnej (OP IV: Gospodarka niskoemisyjna). Wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) dla projektów wpisujących się w w/w cel na koniec okresu sprawozdawczego wynosiła 717 517 794,37 €.

Cel 1: „Ocalenie morza” znajduje odzwierciedlenie w ramach OP V: Ochrona środowiska, gdzie interwencja ukierunkowana jest m.in. na wsparcie projektów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. W ramach w/w celu podpisano umowy na kwotę (dofinansowanie UE) 65 033 333,33 €.

Reasumując, wg stanu na 31.12.2024 r. w RPO WŁ 2014–2020 w ramach EFRR na projekty wpisujące się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego zakontraktowano kwotę (dofinansowanie UE) 1 687 276 811,67 €, natomiast w ramach EFS 605 182 184,91 €.

W perspektywie finansowej 2021–2027, zgodnie z zapisami FEŁ2027 zakłada się, że projekty realizowane w ramach Priorytetów i większości celów szczegółowych Programu, wpisywać się będą w 3 główne cele SUERMB również w sposób pośredni. Przewidziane w Programie wsparcie jest komplementarne z Obszarami Tematycznymi zawartymi w Zrewidowanym Planie Działania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Z uwagi na brak opracowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej dedykowanego raportu w systemie CST2021 wzorem poprzedniej perspektywy, szczegółowe dane dotyczące realizacji celów SUERMB w ramach FEŁ2027 na chwilę obecną nie są możliwe do określenia.

Małopolskie (RPO WM)

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020), zidentyfikowano obszary komplementarne z celami ogólnymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) w ramach wszystkich osi priorytetowych w wybranych obszarach (z wyjątkiem 13. osi priorytetowej Pomoc Techniczna). Realizowane projekty w sposób pośredni przyczyniły się do osiągnięcia celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. W trakcie realizacji RPO zidentyfikowano 4 061 projektów wpisujących się w kategorie interwencji określone dla celów SUPERMB, których wartość wkładu UE wyniosła 12 188 277,11 zł (2 857 408 909,88 EUR¹⁵), w tym dla projektów Europejskiego Funduszu Rozwoju

⁵ do przeliczeń przyjęto kurs 4,2655 z 30.12.2024

Regionalnego (EFRR) – 8 945 925 642,01 zł (2 097 274 795,92 EUR¹) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) – 3 242 352 063,10 zł (760 134 113,96 EUR¹).

W ramach RPO WM 2014-2020 w sposób pośredni realizowane były wszystkie trzy cele SUPERMB:

Cel 1. Ocalenie morza – wsparcie przeznaczone było na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej, ochrony i zwiększenie różnorodności biologicznej, dostosowania i ochrony do zmiany klimatu oraz na energię odnawialną i infrastrukturę na potrzeby czystego transportu miejskiego.

Cel 2. Rozwój połączeń w regionie – wsparcie kierowane dotyczyło powiązań transportowych zarówno drogowych jak i kolejowych. Ponadto zostały wsparte projekty z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego.

Cel 3. Zwiększenie dobrobytu – wsparcie skierowane było m.in. do działań w sferze B+R i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, e-usług w zakresie, zdrowia, turystyki i dziedzictwa kultury, a także działania na rzecz włączenia społecznego, edukacji oraz wsparcia rynku pracy.

Dodatkowo komplementarność z SUPERMB była uwzględniana przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów dla wybranych konkursów dla 6. osi priorytetowej „Dziedzictwo Regionalne” RPO WM 2014-2020. W Poddziałaniu 6.1.2 „Organizacja Wydarzeń Kulturalnych” zostało zastosowane kryterium: „Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego”. W jego ramach weryfikowano, czy projekt wykazał wkład w realizację celów Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego w obszarze tematycznym (PA Culture): „Kultura – Rozwój oraz promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej”.

W ramach obszaru polityki „Kultura” SUPERMB realizowane były projekty wspierające wydarzenia kulturalne, artystyczne i interdyscyplinarne odwołujące się do dziedzictwa kulturowego obszaru Morza Bałtyckiego oraz charakteryzujące się znaczącym potencjałem wizerunkowym i artystycznym. Należy zauważyć, że realizowane projekty poprzez szerokie promowanie regionalnych produktów i kultury oraz przyciąganie znacznej liczby turystów krajowych i zagranicznych pozytywnie przyczyniły się do osiągnięcia celów SUPERMB, takich jak zwiększanie dostępności zasobów kulturowych, promowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu. Realizowane przedsięwzięcia zwiększały świadomość o regionalnych zasobach kulturowych i przyczyniły się do wzmocnienia tożsamości regionalnej. W efekcie w obszarze „Kultura” zawarto 11 umów o wartości wkład UE 11 005 215,78 zł (2 580 052,93 EUR¹). W ramach realizowanych przedsięwzięć zorganizowano 205 imprez kulturalnych, w których udział wzięło 461 901 osób.

Wszystkie działania realizujące projekty w perspektywie 2014-2020 zakończyły się.

Mazowieckie (RPO WM)

Pomiędzy Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB), a programem Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEM 2021-2027) występuje komplementarność, tzn. poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUERMB. Każda z Osi Priorytetowych FEM 2021-2027 (z wyłączeniem OP X i XI – Pomoc Techniczna) ma wpływ na realizację SUERMB, co oznacza, że zdecydowana większość wsparcia w okresie sprawozdawczym przeznaczona była na wdrażanie działań zbieżnych z celami SUERMB.

Od początku realizacji FEM 2021-2027 (narastająco od 2023 r.) zawarto 13 umów, wartość kontraktacji środków UE na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB wyniosła: 557 006 076,43 zł w ramach EFRR.

W 2024 roku zawarto 9 umów na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB. Wartość kontraktacji środków UE zgodnych z SUERMB w 2024 roku wyniosła 285 908 764 PLN.

Największa wartość kontraktacji dotyczyła realizacji następujących kategorii interwencji w ramach FEM 2021-2027:

- zakres interwencji – 042 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej – 2 umowy na kwotę 103 557 479,00 PLN (środki EFRR);

- zakres interwencji – 127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego
– 3 umowy na kwotę 102 207 492 PLN (środki EFRR).

Opolskie (RPO WO)

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 realizowane projekty pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celów SUERMB. Jest to 1 694 projektów finansowanych zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego na łączną wartość dofinansowania z UE 952 275 263,64 EUR¹⁶.

Cel 1 Ocalenie morza – realizowany był w ramach projektów z PI 6b (obszar priorytetowy Czysta woda w morzu) oraz projekty dofinansowane w PI 6d (obszar priorytetowy Bogata i zdrowa dzika fauna i flora). Od początku realizacji RPO WO 2014-2020 łącznie na dofinansowanie 79 inwestycji wspierających cel 1 przeznaczono kwotę UE w wysokości 45 291 538,99 EUR.

Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – realizacja celu odbywała się pośrednio przy udziale projektów z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej, zakupu taboru kolejowego, rozbudowy infrastruktury niskoemisyjnego transportu publicznego. Łącznie na inwestycje wspierające obszar priorytetowy Dobre warunki transportowe przeznaczono 263 449 211,77 EUR w ramach 77 realizowanych projektów.

Cel 3 Zwiększenie dobrobytu – osiągnięcie celu realizowane było zarówno ze środków EFS, jak i EFRR. Od początku realizacji Programu łącznie dofinansowano 1 538 inwestycji zwiększających dobrobyt na kwotę dofinansowania z UE 643 534 512,88 EUR. W obszarze priorytetowym Konkurencyjność na rynku globalnym zrealizowano 432 projekty m.in. z zakresu wsparcia nowych produktów i usług, współpracy gospodarczej i promocji, budowy infrastruktury pieszo-rowerowej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Założenia obszaru priorytetowego Strategii Europy 2020 zrealizowano w ramach 924 projektów przede wszystkim z zakresu inwestycji w infrastrukturę społeczną i zdrowotną, innowacje w gospodarce, dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych oraz rozwoju edukacji. Obszar priorytetowy Zmiana klimatu realizowany był w ramach 182 projektów z zakresu inwestycji w efektywność energetyczną, strategii niskoemisyjnych, ochrony powietrza, a także małej retencji i systemu wczesnego reagowania i ratownictwa.

Podkarpackie (RPO WP, FEP 2021-2027)

Formalnie okres kwalifikowalności wydatków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (RPO WP 2014-2020) zakończył się 31 grudnia 2023 r. Wobec powyższego, działania realizowane w 2024 roku skupiały się głównie na przygotowaniach do zamknięcia Programu i dotyczyły przede wszystkim końcowych rozliczeń projektów oraz certyfikacji wydatków.

Podsumowując wdrażanie RPO WP 2014-2020, w ramach Programu w sposób pośredni realizowane były wszystkie trzy cele SUERMB:

Cel 1. Ocalenie morza – wspierano działania związane z ochroną środowiska, w tym poprawę jakości wód i ograniczenie zanieczyszczeń. Realizowane były także projekty związane z czystą energią oraz zrównoważonym rozwojem, które miały na celu zmniejszenie negatywnego wpływu na ekosystemy wodne,

Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – wspierano rozwój infrastruktury transportowej i cyfrowej, poprawiając tym samym połączenia między regionami. Inwestycje w transport publiczny oraz technologie cyfrowe wpłynęły pozytywnie na integrację mieszkańców i przedsiębiorstw w regionie,

Cel 3 Zwiększenie dobrobytu – wspierano przedsięwzięcia za zakresu innowacji, rozwoju przedsiębiorczości oraz rynku pracy. Ponadto realizowano projekty związane z edukacją, integracją społeczną i wsparciem dla małych i średnich przedsiębiorstw, które przyczyniały się do wzrostu gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców.

¹⁶ do przeliczeń z PLN na EURO zastosowano kurs EBC z dnia 30.12.2024 r. tj. 1 EURO = 4,2655 PLN

Kontynuacją dla RPO WP 2014-2020 stał się program regionalny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027 (FEP 2021-2027), którego działania podobnie jak w przypadku wcześniejszych programów, pośrednio wspierają cele strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, takie jak zrównoważony rozwój, ochrona środowiska, czy innowacje.

Zgodnie z powyższym, FEP 2021-2027 wspiera cele SUERMB poprzez m.in.:

- *Innowacje i cyfryzacja*: Program stawia na innowacje i cyfryzację, co wspiera przemiany gospodarcze w regionie. Inwestycje w technologie cyfrowe i innowacyjne rozwiązania przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności regionu oraz jego integracji z rynkiem europejskim.
- *Zrównoważony rozwój*: Program wspiera projekty, które promują zrównoważony rozwój regionu, w tym odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną oraz ochronę zasobów naturalnych.
- *Ochrona środowiska*: W ramach programu realizowane są projekty mające na celu ochronę środowiska naturalnego, w tym jakości wód Morza Bałtyckiego.
- *Transport i infrastruktura*: Wsparcie dla rozwoju infrastruktury transportowej, w tym zrównoważonych środków transportu, jest również kluczowym elementem programu. Ulepszona infrastruktura transportowa sprzyja lepszej integracji regionalnej i ułatwia dostęp do rynków, co jest korzystne dla całego regionu Morza Bałtyckiego.

Do końca 2024 roku w ramach FEP podpisano 841 umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE na poziomie 4 124 575 657,35 PLN (w ramach EFRR: 437 umów o łącznej wartości 2 727 628 847,06 PLN, w ramach EFS+: 404 umowy o łącznej wartości 1 396 946 810,29 PLN).

Reasumując, chociaż FEP 2021-2027 jest skoncentrowany głównie na potrzebach województwa podkarpackiego, jego działania wpisują się w szersze cele strategii Morza Bałtyckiego, wpływając tym samym pozytywnie na jej realizację.

Podlaskie (RPO WP)

Program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP 2030). W ramach przewidzianych działań obejmuje wytyczne dla szeregu obszarów polityki i zagadnień o charakterze przekrojowym dla SUERMB, a założenia, cele ogólne i obszary tematyczne uwzględnione zostały w poszczególnych priorytetach Programu:

Priorytet I: Badania i innowacje – operacje realizowane wpisują się w obszar tematyczny *Innowacje* w ramach SUERMB:

- wsparcie sfery badawczo-rozwojowej, w tym powiązań biznesu z sektorem B+R,
- zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK
- wsparcie innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw, zwiększenie ich konkurencyjności, współpracy na różnych płaszczynach i rynkach oraz ich rozwoju.

Działania innowacyjne i transformacja cyfrowa przyczynią się do wzmocnienia potencjału i konkurencyjności gospodarki, umożliwią zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oraz poszanowanie środowiska naturalnego.

Priorytet II: Region przyjazny środowisku - operacje realizowane wpisują się w cele / obszary tematyczne SUERMB:

1) Energia:

- zapewnienie upowszechniania gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawy bilansu energetycznego
- zwiększenie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym.

Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji gazów cieplarnianych i stopniowe eliminowanie paliw kopalnych przyczyni się do poprawy stanu powietrza w całym basenie Morza Bałtyckiego oraz ograniczenia zużycia zasobów nieodnawialnych w energetyce.

- 2) *Bezpieczeństwo cywilne* - upowszechnienie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miast na skutki zmian klimatu, jak również zwiększających przystosowanie do zmian klimatu na terenach wiejskich.
- 3) *Poprawa jakości ekosystemu Bałtyku* (cel główny) - zapewnienie prowadzenia racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska w tym poprzez inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.
- 4) *Biogospodarka* - koncentracja na faktycznym i praktycznym promowaniu efektywnego gospodarowania zasobami.
- 5) *Bogata i zdrowa przyroda* (cel szczegółowy) oraz *Substancje* - ochrona różnorodności biologicznej i dobrego stanu środowiska przyrodniczego regionu

Priorytet III: Lepiej skomunikowany region - operacje realizowane wpisują się w obszar tematyczny *Transport* w ramach SUERMB poprzez inwestycje służące poprawie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych, co wpłynie na poprawę łączności i dostępności województwa, a także opracowanie działań na rzecz czystego i neutralnego dla klimatu transportu.

Priorytet IV: Przestrzeń społeczna wysokiej jakości - operacje realizowane wpisują się w cele / obszary tematyczne SUERMB:

- 1) *Edukacja* - zapewnienie kształcenia, szkoleń oraz szkoleń zawodowych na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, zapobiegając przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawniając przejście ze szkoły do pracy.
- 2) *Bezpieczeństwo cywilne* - zapewnienie poprawy spójności społecznej, promowanie włączenia społecznego, walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- 3) *Zdrowie* - wspieranie działań na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi a także zwiększanie zdolności interesariuszy do rozwiązywania regionalnych problemów zdrowotnych
- 4) *Kultura* - promowanie regionalnych sektorów kreatywnych i kultury. Zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego będzie połączone ze wzmocnieniem tożsamości regionalnej.

Priorytet V: Zrównoważony rozwój terytorialny - operacje realizowane wpisują się w obszary tematyczne SUERMB:

- 1) *Planowanie przestrzenne* - zastosowanie strategii terytorialnych będących ważnym narzędziem promowania zrównoważonego rozwoju. Poprzez ich realizację nastąpi integracja różnych sektorów polityki publicznej w skali lokalnej, ale i regionalnej. Będzie to służyło zrównoważeniu potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem potrzeby ochrony środowiska.
- 2) *Turystyka* - wzmacnianie spójności makroregionu za pomocą turystyki. Nastąpi ułatwienie tworzenia sieci kontaktów i grup podmiotów zainteresowanych rozwojem turystyki. Potencjał zrównoważonej turystyki zostanie zmobilizowany poprzez m.in. organizację wspólnych przedsięwzięć dzięki którym nastąpi ułatwianie koordynacji wsparcia sektora z zainteresowanymi stronami i zapewni intensywniejszą komunikację.

Priorytet VI: Zrównoważona mobilność miejska - operacje realizowane wpisują się w obszar tematyczny *Transport* poprzez realizację inwestycji w zakresie transportu zawierających środki na rzecz transportu neutralnego dla klimatu

Priorytet VII: Fundusze na rzecz zatrudnienia i kształcenia osób dorosłych - operacje realizowane wpisują się w obszar tematyczny *Edukacja* w ramach SUERMB:

- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji i szkoleń dla wszystkich, skutecznego i włączającego systemu opieki społecznej i dobrze funkcjonującego rynku pracy wspierającego mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną
- zapewnienie rynku pracy dla wszystkich poprzez promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- zapewnienie możliwości realizacji wsparcia w partnerstwie ponadnarodowym w ramach Inicjatywy ALMA

Priorytet VIII: Fundusze na rzecz edukacji i włączenia społecznego oraz Priorytet IX: Fundusze na rzecz Rozwoju Lokalnego - operacje realizowane wpisują się w obszary tematyczne SUERMB:

- 1) Edukacja – zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji i szkoleń dla wszystkich, skutecznego i włączającego systemu opieki społecznej i dobrze funkcjonującego rynku pracy wspierającego mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną
- 2) Bezpieczeństwo cywilne - poprawa spójności społecznej, promowanie włączenia społecznego, walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- 3) Zdrowie – niwelowanie problemów zdrowotnych, wynikających również z rosnącego transgranicznego przepływu osób. Projekty poprzez dążenie do poprawy zdrowia i tym samym budowy zdrowego społeczeństwa w województwie podlaskim będą warunkowały również wydajność i konkurencyjność gospodarczą regionu

Priorytet X: Wspieranie energii odnawialnej na potrzeby lokalnych społeczności - operacje realizowane wpisują się w obszar tematyczny *Energia* w ramach SUERMB poprzez zwiększenie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym.

Projekty realizowane w ramach FEoP 2021-2027 mają jedynie pośredni wpływ na realizację Strategii SUERMB (wpisują się w jej cele) ponieważ nie są realizowane w ramach współpracy międzynarodowej.

W 2024 roku w ramach FEoP 2021-2027 podpisano 179 umów o dofinansowanie projektów wpisujących się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego na kwotę ogółem 859 190 937,97 PLN, w tym dofinansowanie UE 644 954 270,91 PLN. Od początku realizacji Programu do końca 2024 roku podpisano 212 umów o wartości ogółem 2 152 094 390,58 PLN, w tym dofinansowanie UE 1 740 325 818,75 PLN.

Pomorskie (RPO WP, FEoP 2021-2027)

Zgodnie z zapisami Programu, obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO WP 2014-2020 a SUERMB występują przede wszystkim w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 Komercjalizacja wiedzy, OP 2 Przedsiębiorstwa, OP 8 Konwersja, OP 10 Energia oraz OP 11 Środowisko. W ramach ww. Osi wprowadzono następujące mechanizmy: a) dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykażą komplementarność oraz b) możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dotyczące wsparcia SUERMB. Przy ocenie bierze się pod uwagę: realizację wskaźników SUERMB, partnerstwo w projekcie na obszarze RMB oraz czy jest to projekt flagowy SUERMB.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. zakontraktowano 586 projektów ogólnie wpisujących się w cele SUERMB na łączną wartość dofinansowania UE blisko 3,22 mld złotych.

Projektów, które w sposób bezpośredni realizują SUERMB (tj. tych, które w ramach oceny strategicznej otrzymały dodatkowe punkty w ramach kryterium związanego z SUERMB) zidentyfikowano łącznie 183 o wartości dofinansowania UE ponad 854 mln złotych.

7 grudnia 2022 r. KE zatwierdziła decyzją wykonawczą nr C(2022) 8860 program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, następcę RPO WP 2014-2020.

W ramach Programu, w sekcji dotyczącej przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych, wskazano powiązania poszczególnych celów szczegółowych (zarówno współfinansowanych z EFRR, jak i EFS Plus) z SUERMB. Podkreślono także możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów. Dotyczy to w szczególności obszarów:

- prac B+R w ramach regionalnych agend badawczych oraz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Pomorza,
- podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i JST w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE,
- organizowania klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej,
- wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu oraz realizacji projektów edukacyjnych dotyczących zmian klimatu,
- monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych,

- transformacji do modelu GOZ w przedsiębiorstwach oraz realizacji projektów edukacyjnych w zakresie GOZ,
- realizacji projektów edukacyjnych w zakresie ochrony i zachowania przyrody,
- wsparcia osób młodych, które nie pracują, nie kształcą się i nie szkolą,
- kształcenia zawodowego oraz ustawicznego,
- ekonomii społecznej oraz wzmocnienia potencjału NGO,
- koordynacji procesu integracji imigrantów w regionie.

W ww. obszarach nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów danego Celu.

Śląskie (RPO WSL)

5 grudnia 2022 r. KE zatwierdziła decyzją wykonawczą nr C(2022) 9041 program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, następcę RPO WSL 2014-2020. Program uwzględnia komplementarność ze Strategią dla Regionu Morza Bałtyckiego, której celem jest rozwiązywanie istotnych problemów środowiska naturalnego Morza Bałtyckiego oraz poprawę dynamiki rozwoju gospodarczego obszarów nad nim położonych. Kluczowe cele Strategii to: *Poprawa jakości ekosystemu Bałtyku, Zwiększanie spójności regionu, Zwiększenie poziomu dobrobytu.*

Obszary priorytetowe Strategii dot. m.in. interwencji z zakresu ochrony środowiska, edukacji, energii, transportu, innowacji, na zasadzie komplementarności, spójności działań i efektu synergii będą wspierane w ramach wybranych działań i projektów dofinansowywanych ze środków FE SL 2021-2027.

W 2024 r. w ramach FESL ogłoszono 99 naborów z alokacją wynoszącą 6 817 676 961 zł, z czego 74 w obszarach komplementarnych do obszarów priorytetowych SUERMB z alokacją 5 455 529 822 zł. 31 naborów z alokacją 1 850 139 117 zł przewiduje dodatkowe punktowanie projektów, które wykorzystają dobre praktyki z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. Nabory dotyczyły działań z zakresu: badań i rozwoju, efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, gospodarki obiegu zamkniętego, zrównoważonej mobilności miejskiej, usług rozwojowych dla kadr administracji samorządowej i przedsiębiorców, outplacementu, usług społecznych, kultury i turystyki, rozwoju terytorialnego, rewitalizacji oraz szeroko pojętej transformacji regionalnej.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wpisuje się we wdrażanie celów Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach celu operacyjnego Strategii „Śląskie 2030”: C.1. *Wysoka jakość środowiska* wspierane są m.in. działania z zakresu poprawy jakości wód i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, w tym wspierania wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy, co przekłada się na realizację celu pierwszego Strategii – *Poprawa jakości ekosystemu Bałtyku.*

Cel operacyjny Strategii „Śląskie 2030” C.2. *Efektywna infrastruktura* w zakresie m.in. poprawy powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, wsparcie rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego, rozwoju proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwoju OZE, wspiera realizację celu drugiego – *Zwiększanie spójności regionu.*

Pozostałe działania Strategii „Śląskie 2030” m.in. z zakresu dywersyfikacji struktury gospodarczej i rozwoju gospodarki 4.0, promocji gospodarczej i podnoszenia jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów, promocji i wdrażania gospodarki obiegu zamkniętego, wsparcia zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji, przyczyniają się do realizacji ostatniego celu Strategii, tj. *Zwiększenie poziomu dobrobytu.*

Świętokrzyskie (RPO WŚ)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (RPO WŚ) wspiera obszary wspólne z Planem Działania SUERMB i realizuje wszystkie jej trzy główne cele. W 2024 roku podejmowane w ramach projektów działania koncentrowały się głównie na celu 2 – *Poprawa spójności regionu* i celu 3 – *Wzrost dobrobytu*. Ich wartość wyniosła 5 928 507 228 PLN (wkład UE), z czego 75% to projekty współfinansowane ze środków EFRR - 4 465 802 799 PLN a pozostałe z EFS - 1 462 704 429 PLN.

Ze środków EFRR w RPO WŚ realizowano w 2024 roku działania wspólne z celami SUE RMB w ramach ośmiu osi priorytetowych, z czego największego wsparcia udzielono w ramach trzech osi, wskazanych poniżej:

- Oś priorytetowa 2. *Konkurencyjna gospodarka* – kontraktacja środków UE: 860 mln PLN, głównie działania wspierające inwestycje produkcyjne w MŚP oraz infrastrukturę biznesową;
- Oś priorytetowa 3. *Efektywna i zielona energia* – kontraktacja środków UE: 857 mln PLN, głównie inwestycje dot. poprawy efektywności energetycznej oraz przejścia na gospodarkę niskoemisyjną (termomodernizacja infrastruktury publicznej oraz istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego, ścieżki rowerowe i piesze);
- Oś priorytetowa 7. *Sprawne usługi publiczne* – kontraktacja środków UE: 614 mln PLN, przeważające inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia.

Spójne z Planem Działania Strategii są też projekty, które były realizowane w ramach trzech osi priorytetowych, współfinansowanych z EFS, wskazanych poniżej:

- Oś priorytetowa 10. *Otwarty rynek pracy* - kontraktacja środków UE: 570 mln PLN, głównie działania ukierunkowane na wsparcie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników oraz wsparcie samozatrudnienia;
- Oś priorytetowa 9. *Włączenie społeczne i walka z ubóstwem* - kontraktacja środków UE: 461 mln PLN, głównie działania wspierające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych oraz promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych;
- Oś priorytetowa 8. *Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo* - kontraktacja środków UE: 423 mln PLN, przeważające działania dot. rozwoju i podnoszenia jakości szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego, a także programy prozdrowotne dla osób pracujących.

W ramach perspektywy finansowej 2021-2027 w ślad za nadrzędnym dokumentem jakim jest Umowa Partnerstwa w ramach programy regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego (FEŚ) skoncentrowano się na odniesieniu do dwunastu spośród czternastu zagadnień (z wyjątkiem planowania przestrzennego i biogenów) ujętych w Planie Działań Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (wg. stanu na luty 2021 r.).

FEŚ skoncentrował swoje wsparcie głównie na celu strategicznym *Wzrost dobrobytu*, 3.2. Wkład SUERMB w realizację strategii "Europa 2020 oraz 3.3. Zwiększenie globalnej konkurencyjności Regionu Morza Bałtyckiego, gdzie do końca roku 2024 kwota pośredniego wsparcia wyniosła 1 609 046 823 PLN w ramach:

-celu polityki 4: *Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych* była to kwota 860 175 318

- cel polityki 2: *Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem* kwota 355 989 011 PLN ;

- cel polityki 1: *Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej* kwota 338 427 811 PLN;

W drugiej kolejności pośrednio wsparcie w ramach FEŚ obejmowało cel strategicznym *Rozwój połączeń w regionie* 2.2. *Wiarygodne rynki energii* w kwocie 396 975 250 PLN.

Warmińsko-Mazurskie (RPO WiM)

Cele SUERMB, jej obszary priorytetowe oraz działania horyzontalne zostały wzięte pod uwagę na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia RPO WiM oraz celów tematycznych FEWiM.

Dofinansowanie projektów wpisujących się w cele Strategii wskazuje, że RPO WiM 2014-2020 wnosi bezpośredni wkład w jej realizację. Do końca 2024 roku ponad 66% zakontraktowanych środków UE (tj. 1 215 208 299,54 euro) przeznaczonych zostało na projekty bezpośrednio realizujące cele Strategii. Najwięcej z nich, prawie 65%, wpisuje się w cel „Zwiększenie dobrobytu” poprzez m.in.: poprawę konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego na rynku globalnym, przystosowanie do zmiany klimatu zapobieganie ryzyku oraz zarządzanie ryzykiem. Znaczna część środków, ponad 28%, realizuje cel „Rozwój połączeń w regionie”: poprzez poprawę jakości infrastruktury transportowej, energetycznej, w regionie południowego Bałtyku. Najmniej, bo 6% przeznaczone zostało na cel „Ocalenie morza”. W ujęciu poszczególnych obszarów tematycznych, najwięcej środków zaangażowanych zostało w obszary: Transport (19%), Innowacje (16%), Energia (14%), Edukacja (12%), Turystyka (10%) oraz Zdrowie (10%).

Szczególnie istotna z punktu widzenia SUERMB jest interwencja w ramach osi priorytetowej *Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur*, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości, wspiera rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w Regionie Morza Bałtyckiego. Do końca 2024 r. w ramach osi priorytetowej zakontraktowano 313 263 301,08 EUR środków UE bezpośrednio realizujących cele Strategii. Stanowi to około 25% łącznego wkładu RPO WiM 2014-2020 w cele SUERMB. Istotny wkład w realizację strategii SUERMB mają także interwencje w ramach osi priorytetowej *Efektywność energetyczna*. Do końca roku w ramach osi priorytetowej zakontraktowano 268 908 704,48 EUR środków UE bezpośrednio realizujących cele strategii. Stanowi to około 22 % łącznego wkładu RPO WiM 2014-2020 w cele SUERMB.

Do końca 2024 r. w ramach FEWiM na realizację celów Strategii Morza Bałtyckiego przeznaczono 269 791 569,35 EUR co stanowi około 15 % środków UE. Istotny wkład w realizację strategii SUERMB mają interwencje w ramach priorytetu *Mobilność regionalna*. Do końca 2024 r. zakontraktowano 147 649 862,00 EUR środków UE bezpośrednio realizujących cele Strategii, co stanowi ponad 8 % łącznego wkładu FEWiM w cele SUERMB. W Priorytetach *Gospodarka* i *Środowisko* jest to po 3% wkładu FEWiM w cele SUERMB (odpowiednio: 60 420 736,69 EUR oraz 53 586 294,10 EUR).

Ponadto podmioty z woj. warmińsko-mazurskiego realizują cele SUERMB w 3 projektach współpracy transnarodowej Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027. W projekcie pt. „NURECOAST II”, Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Bałtyk poszukuje rozwiązania technologicznego w zakresie oczyszczania ścieków, dostosowanego do potrzeb obszarów turystycznych, licznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Projekt wpisuje się w założenia OT Biogeny. W ten obszar tematyczny wpisuje się także projekt „WaterMan”, promujący ponowne wykorzystanie wody w regionie Bałtyku. Projekt realizowany jest także przez Gminę Braniewo. Kolejny projekt wnoszący wkład w realizację SUERMB OT Biogeny to „Lakes connect”, który zakłada budowę hubu sieciowego dla jednostek zainteresowanych ochroną jezior w regionach turystycznych Morza Bałtyckiego. W tym przedsięwzięciu uczestniczyła Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich.

Także w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027 realizowane są 3 projekty z udziałem partnerów warmińsko-mazurskich, wpisujące się w realizację celów SUERMB. Lokalna Grupa Działania "Południowa Warmia", jako lider projektu „More than a Villages” opracowuje model inteligentnej transformacji wsi. Projekt realizuje założenia OT Innowacje. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (UWM) w Olsztynie uczestniczy w projekcie TeBiCE, skupionym na rozwoju biorafinerii terytorialnych dla celów gospodarki o obiegu zamkniętym. Projekt ten wpisuje się w OT Biogospodarka. W ten cel wpisuje się również projekt CONE z udziałem Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk, którego celem jest ustanowienie wielowymiarowego “żywego laboratorium - Living Lab” w celu zastosowania rozwiązań opartych na naturze w lokalnych kontekstach jako międzysektorowe, bardziej cyfrowe i demokratyczne podejście do łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich. W Programie Interreg Europa 2021-2027 wdrażane są 2 projekty z udziałem partnerów z Warmii i Mazur, realizujące założenia SUERMB. Gmina Miasto Ełk uczestniczy w projekcie

DAPHNE, który ma na celu dekarbonizację sektora opieki zdrowotnej (OT Energia i OT Zdrowie). Natomiast LGD "Południowa Warmia" (lider) i Gmina Olsztynek wdrażają projekt INSPIRE skupiający się na innowacyjnych i inteligentniejszych instrumentach politycznych dla obszarów wiejskich (OT Innowacje).

W ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 podmioty z województwa uczestniczą w szeregu projektów wpisujących się w realizację SUERMB. Port Morski w Elblągu (jako lider) realizuje projekt PortSHAZ, wpisujący się w OT Innowacje i OT Czysta żegluga. Ogólnym celem jest wdrożenie innowacyjnych rozwiązań technicznych, poprawa efektywności operacji w małych portach, zmniejszenie wycieku suchych ładunków masowych i poprawa jakości wody. Port w Elblągu uczestniczy także w projekcie DigiTechPort2030 dotyczącym dekarbonizacji ekosystemów małych portów na rzecz efektywnego zarządzania środowiskiem i energią (OT Energia). Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie zaangażowane jest w projekt Baltic Manors ROUTE, realizujący założenia OT Kultura i OT Turystyka. Celem jest utworzenie „Europejskiego Szlaku Dworów Bałtyckich” zgodnie z zasadami „Europejskiego Szlaku Kulturowego Rady Europy” oraz przejście formalnej procedury certyfikacji w trakcie trwania projektu. Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Bałtyk uczestniczy w projekcie „BALTWRECK” realizując założenia OT Substancje niebezpieczne. Inicjatywa poszukuje rozwiązań dotyczących zapobieganiu masowemu zanieczyszczeniu wód morskich chemikaliami z przeciekających wraków i składowisk amunicji/broni. Stowarzyszenie Gmin RP Euroregionu Bałtyk jest także liderem projektu D-EFFECT, którego celem jest propagowanie wartości demokratycznych wśród młodzieży i rozwijanie uczestnictwa obywatelskiego. W projekcie realizującym cele OT Edukacja uczestniczą także Gmina Olsztynek i Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu. Stowarzyszenie realizuje także projekt „Circular Muse”, wpisujący się w OT Biogospodarka. „Circular MuSe” to kompleksowe i systemowe podejście mające na celu promowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w usługach komunalnych na całym obszarze Południowego Bałtyku. Gmina Tolkmicko uczestniczy w projekcie BOATMAN, którego głównym celem jest modernizacja istniejących, a także utworzenie nowych ośrodków zrównoważonej turystyki w regionie Południowego Bałtyku, promujących dziedzictwo morskie tj. żeglarstwo, szkatnictwo oraz kulturę morską regionu (OT Turystyka i OT Kultura). Tolkmicko realizuje także projekt ECOMARINAS, który koncentruje się na podnoszeniu świadomości ekologicznej oraz zapewnieniu operatorom marin wiedzy i narzędzi niezbędnych do minimalizowania szkód ekologicznych, wpisując się w OT Czysta żegluga. Z kolei Gmina Rybno jako partner wiodący wraz z UWM realizują projekt ISMA - dotyczący innowacyjnych rozwiązań dla gospodarki osadami ściekowymi w małych oczyszczalniach ścieków. Projekt realizuje założenia OT Innowacje i OT Biogeny.

Wielkopolskie (WRPO 2014+)

W 2024 roku Województwo Wielkopolskie podejmowało wiele inicjatyw, które przyczyniały się do realizacji głównych celów SUERMB. Z jednej strony rok 2024 to czas intensywnego rozliczania ostatnich płatności beneficjentów w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+), z drugiej zaś intensywna realizacja naborów i w efekcie projektów w zakresie programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW). W ramach FEW dodatkowym wsparciem na obszarze Wielkopolski Wschodniej były środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST), mającego na celu łagodzenie negatywnych skutków zachodzącej na tym terenie transformacji energetycznej.

Projekty realizowane w ramach FEW:

1. „Ochrona morza” (Safe the Sea):

- wdrażano projekty w zakresie budowy i przebudowy oczyszczalni ścieków, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej;
- realizowano projekty w ramach działania wzrostu efektywności działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

2. „Wzrost integracji w regionie” (Connect the region):

- przeprowadzono trzy nabory i wdrażano projekty w ramach interwencji na rzecz zwiększenia zrównoważonej mobilności i funkcjonalności i efektywności transportu miejskiego, w tym rozwój infrastruktury w zakresie ścieżek i dróg pieszo-rowerowych;

- wdrażano projekty oraz zrealizowano drugi nabór w ramach działania dotyczących rozbudowy i budowy odcinków dróg wojewódzkich;
- zakończono realizację trzech naborów wniosków oraz kontynuowano wdrażanie projektów w zakresie rozwoju niskoemisyjnego transportu publicznego oraz ścieżek i dróg pieszko-rowerowych);
- przeprowadzono realizację trzech naborów projektów oraz wdrażano projekty obejmujące rozwój lokalnych, odnawialnych źródeł energii.

3. „Wzrost dobrobytu” (*Increase Prosperity*):

- przeprowadzono nabory wniosków oraz realizowano projekty w ramach m.in. cyfryzacji usług publicznych, cyfryzacji zasobów, wzrostu poziomu bezpieczeństwa usług cyfrowych, świadczenia usług proinnowacyjnych przez sieć IOB w Wielkopolsce oraz budowy marek i internacjonalizacji wielkopolskiej gospodarki, rozwoju Wielkopolskich Inteligentnych Specjalizacji;
- zrealizowano nabór projektów w zakresie poprawy efektywności energetycznej w sektorze publicznym (m.in. instalacja urządzeń OZE, wymiana/modernizacja źródeł ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej);
- przeprowadzono nabory projektów oraz realizowano działania obejmujące zwiększanie odporności na zmiany klimatu i klęski żywiołowe (m.in. rozwój systemów zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym poprawa retencji wodnej, zwiększenie powierzchni terenów zielonych, rozwój systemów ratownictwa (OSP), działalność informacyjno-edukacyjna);
- realizowano wsparcie w zakresie rynku pracy, edukacji, zdrowia i włączenia społecznego. Wśród największych przedsięwzięć pod względem finansowym realizujących powyższy cel wyróżnić można projekty: „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2030” (kompleksowy rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli), „Usługi rozwojowe dla Twojego biznesu” (podniesienie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców oraz ich pracowników), „Czas zawodowców dla Wielkopolski” (podniesienie jakości kształcenia oraz poprawa współpracy pomiędzy podmiotami mającymi wpływ na edukację zawodową w regionie);
- przeprowadzono dwa nabory projektów w ramach działań służących m.in. adaptacji do zmian klimatycznych w zakresie zagospodarowania terenów przemysłowych na nowe funkcje środowiskowe (m.in. renaturyzacja czy zalesianie), a także odbudowy zasobów wodnych na zdegradowanych obszarach pod względem hydrologicznym (mikro-oraz mała retencja, zielono-niebieska infrastruktura, tereny zielone);
- zrealizowano nabory oraz wdrażano działania z zakresu *Rynku pracy, kształcenia i aktywnego społeczeństwa* (m.in. edukacja, wsparcie dla pracowników sektora węglowego, poprawa dostępu do nowych miejsc wychowania przedszkolnego), *Wsparcia inwestycji w MŚP i dużych przedsiębiorstwach* (m.in. nowe i ulepszone rozwiązania produktowe i technologiczne, nowoczesne rozwiązania cyfrowe), *Infrastruktury na rzecz aktywnego społeczeństwa, edukacji oraz rewitalizacji wspierającej transformację gospodarki* (m.in. poprawa jakości i infrastruktury edukacji zawodowej).

Pozostałe programy/projekty realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, które przyczyniały się do realizacji głównych celów SUERMB w 2024 roku:

1. „Ochrona morza” (*Safe the Sea*):

- Programy „Deszczówka” i „Deszczówka II” - retencjonowanie i zagospodarowanie wód opadowych z dachów budynków użyteczności publicznej z przeznaczeniem na nawadnianie terenów zielonych;
- Program „Błękitno-zielone inicjatywy dla Wielkopolski” – inicjatywy JST mające na celu m.in. tworzenie zielonych przestrzeni, promowanie OZE i redukcja emisji gazów cieplarnianych;
- Program poprawy warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich w celu podniesienia jakości bytowania rodzin pszczelich, poprawy jakości produktów pszczelich oraz poprawy środowiska naturalnego;
- W ramach PROW 2014-2020 – realizowano działania m.in. w zakresie zwiększenia retencji wodnej, rozwoju gospodarki wodno-ściekowej.

2. „Wzrost integracji w regionie” (*Connect the region*):

- Wielkopolskie Dni Energii 2024 – warsztaty i konkursy dla dzieci i młodzieży mające na celu edukację ekologiczną z uwzględnieniem problematyki efektywności energetycznej i wykorzystania alternatywnych źródeł energii;

- Olimpiada Wiedzy Ekologicznej dotycząca upowszechniania wiedzy ekologicznej i ochrony środowiska. Udział w niej wzięło 33 tys. uczniów - do etapu okręgowego zakwalifikowano 49 uczniów z 23 szkół, a najlepsi finaliści uzyskali wstęp na 59 uczelni bez postępowania kwalifikacyjnego;
- Projekt „LIFE AFTER COAL PL” czyli „Życie po węglu”, związany z wdrażaniem Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040 (RSCN WW). Jest to projekt realizowany wspólnie przez 43 partnerów z terenu Wielkopolski, a jego główne cele skoncentrowane są na działaniach służących całościowej transformacji energetycznej we wszystkich sektorach gospodarki w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej w roku 2040. Głównymi efektami prowadzonych w 2024 r. działań były m.in.: uruchomienie Sieci Gminnych i Powiatowych Doradców Klimatycznych, podnoszenie kompetencji i umiejętności Doradców Klimatycznych, rozpoczęcie realizacji działań edukacyjnych wśród młodzieży szkolnej.

Zachodniopomorskie

W 2024 r. w ramach współpracy wielostronnej Województwo realizowało projekty, które otrzymały dofinansowanie w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 oraz Interreg Europa 2021-2027. Projekty te realizują cele Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w ramach wskazanych obszarów tematycznych: OT Kultura, OT Zdrowie, OT Edukacja, OT Energia oraz Turystyka (PA Tourism).

Projekt pn. „**Arts on Prescription in the Baltic Sea Region**” (Sztuka na receptę w Regionie Morza Bałtyckiego, akronim: AoP) jest jednym z projektów flagowych Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Kultura i zdrowie zostały uznane za kluczowe obszary polityki, które należy rozwijać w celu zwiększenia dobrobytu w regionie Morza Bałtyckiego. Istnieje również wyraźna potrzeba edukacji i szkoleń w celu wspierania rozwoju i przyjmowania nowych modeli pracy z ludźmi. Zwiększona świadomość na temat związku między zdrowiem i dobrym samopoczuciem oraz korzyści płynących z interwencji kulturowych może w znacznym stopniu przyczynić się do promocji zdrowia w społeczeństwie.

Ogólnym celem projektu Sztuka na receptę jest opracowanie i przetestowanie innowacyjnego sposobu zwiększania dobrobytu mieszkańców i regionu poprzez trwałą współpracę między sektorami kultury i zdrowia na szczeblu lokalnym i regionalnym, w celu zapewnienia skutecznych interwencji na rzecz grup obywateli podatnych na zagrożenia psychiczne. Projekt realizowany jest we współpracy z trzynastoma partnerami z siedmiu krajów w ramach Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach realizacji projektu partnerzy stworzyli Program Sztuki na receptę, który ma na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni dla uczestników, aby umożliwić im radzenie sobie z problemami emocjonalnymi i poprawę jakości ich życia. W 2024 r. projekt był na 2. etapie wdrażania obejmującym przetestowanie i ocenę wspólnego Programu Sztuki na Receptę. Partnerzy z Gminy Odense (Dania), Stowarzyszenia Media Dizajn oraz Województwo Zachodniopomorskie jako odbiorcę swoich działań wybrali młodzież i młodych dorosłych (w tym imigrantów). Województwo w ostatnim roku, w ramach działania pilotażowego realizowało dwa z trzech cykli warsztatów dla młodzieży pn. „*Musicalowy zawrót głowy*”. Warsztaty miały na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą młodzieży w wieku od 15. do 19. roku życia z Województwa Zachodniopomorskiego oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni, która umożliwi młodym ludziom radzenie sobie ze stanami emocjonalnymi i zapewni poprawę jakości ich życia.

W listopadzie 2024 r. rozpoczął się 3. etap wdrażania projektu, obejmujący transfer doświadczeń do innych miast i regionów położonych w obszarze Morza Bałtyckiego. W ramach tego etapu Województwo zorganizowało podczas Konferencji InnoCulture odbywającej się w Gdańsku, warsztaty „Culture X Health” oraz jako wydarzenie towarzyszące, warsztaty „Sztuka na receptę w praktyce”. Poprowadzone warsztaty pokazały na przykładzie projektu AoP, w jaki sposób interwencje oparte na sztuce sprzyjają zdrowiu i dobremu samopoczuciu oraz w jaki sposób miasta, regiony czy instytucje kultury z Regionu Morza Bałtyckiego mogą wspierać ten proces.

Na bazie współpracy w ramach projektu AoP, w 2024 roku przygotowano również aplikację nowego projektu pn. „ArtWell Net”, który aktualnie jest w trakcie oceny i będzie finansowany z Funduszu Instytutu Szwedzkiego. Projekt uwzględnia współpracę z miastem Kołomyja położonego w zachodniej Ukrainie, które chce czerpać z wiedzy regionów i miast współpracujących w ramach projektu AoP i ma dotyczyć współpracy sektora kultury i zdrowia na rzecz wspierania lokalnej społeczności.

Województwo miało również okazję zaprezentować projekt AoP w ramach spotkania z grupą wójtów i burmistrzów z Obwodów Charkowskiego, Zaporoskiego oraz Chersońskiego. Rozmowy te dotyczyły przede wszystkim zagadnień i pojęć związanych z zarządzaniem środkami unijnymi oraz mechanizmami finansowania rozwoju z wykorzystaniem środków finansowych Unii Europejskiej na Pomorzu Zachodnim.

Ponadto Gmina Odense zaproponowała również Województwu Zachodniopomorskiemu projekt oparty na współpracy bibliotek w zakresie wdrożenia metody wspólnego czytania.

W ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk, Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego od 2024 r. realizuje projekt *SB MANTA - Działania na rzecz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Południowego Bałtyku jako nowe atrakcje regionu*. Projekt SB MANTA koncentruje się na zachowaniu i przywracaniu walorów dziedzictwa przyrodniczego oraz na wielopłaszczyznowej edukacji w zakresie przyrody i ochrony środowiska.

W 2024 roku w ramach projektu rozpoczęto analizę działań proprzyrodniczych i zadań ochrony przyrody, które będą w dalszej kolejności przekształcane w atrakcje dla mieszkańców i turystów, którzy będą chcieli w nich aktywnie uczestniczyć jako wolontariusze (przykładowo: monitoring awifauny, usuwanie gatunków inwazyjnych, sprzątanie plaż, wydm i terenów objętych ochroną).

Województwo kontynuowało również współpracę w ramach takich inicjatyw bałtyckich jak *Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku* oraz *Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego (BSSSC)*. W 2024 r. prace Forum poświęcone były bezpieczeństwu w regionie południowego Bałtyku. Temat, w obliczu trwającej wojny w Ukrainie, jest nie tylko strategicznie ważny z punktu widzenia geopolitycznego, ale jest także kluczowy dla stabilności całej Europy. Ze względu na transgraniczny charakter zagrożeń, kluczową kwestią było omówienie możliwości współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej, w tym utrzymywanie otwartego dialogu politycznego oraz wzmacnianie inicjatyw budujących zaufanie między krajami południowego Bałtyku. Istotą jest podejmowanie działań mogących przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa, stabilności i odporności regionu południowego Bałtyku na różnorodne zagrożenia obejmujące wiele aspektów od obronności militarnej przez bezpieczeństwo energetyczne po walkę z dezinformacją.

W 2024 r. prace BSSSC poświęcone były m.in.: polityce spójności po 2027 r, morskiej energetyce wiatrowej, współpracy z Ukrainą, sztucznej inteligencji w zarządzaniu, rezyliencji miejskiej, regionalnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz kwestiom zaangażowania młodzieży w podejmowaniu decyzji w regionie Morza Bałtyckiego. Młodzież BSSSC i Forum Młodzieży Regionu Morza Bałtyckiego (BSRYF) podkreśliły potrzebę systematycznej reprezentacji młodzieży w zarządzaniu Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR). BSSSC poparło wysiłki na rzecz ustanowienia stałych ról doradczych dla młodzieży i zapewnienia wsparcia finansowego dla projektów prowadzonych przez młodzież.

Województwo wspiera również realizację projektów na rzecz SUERMB w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ). SUERMB jest wspierana przez FEPZ wielowymiarowo, a wybrane cele szczegółowe przyczyniają się do realizacji określonych w SUERMB obszarów polityki takich jak: edukacja, innowacje, bioekonomia, energia, turystyka i kultura, zagrożenia, biogeny oraz transport.

Województwo bierze również aktywny udział we wdrażaniu nowego okresu programowego **Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027** poprzez uczestnictwo w pracach: Komitetu Monitorującego (2 przedstawicieli i obserwator), Polskiej Grupy Konsultacyjnej (przedstawiciel), prowadzenie Punktu Kontaktowego. Prowadzony jest również Punkt Kontaktowy realizujący działania promocyjno-informacyjne w zakresie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, wspierający lokalnie Krajowy Punkt Kontaktowy Programu.

6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB

Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna – Koordynator Wiodący OT Turystyka

W 2024 roku Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (PROT), jako lider Obszaru Polityki Turystyka (Policy Area Tourism) w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB), odegrała wiodącą rolę w koordynowaniu działań na rzecz rozwoju zrównoważonej, całorocznej i innowacyjnej turystyki w regionie. Prace prowadzone były w ścisłym partnerstwie z Radą Regionu Oulu w Finlandii, oraz przy aktywnym wsparciu Departamentu Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Nowy Plan Działań SUERMB

W 2024 roku PROT, we współpracy z Radą Regionu Oulu i Grupą Sterującą PA Tourism, przeprowadziła kilkumiesięczny proces przygotowania nowego Planu Działań (Action Plan) dla PA Tourism w ramach aktualizacji Strategii UE dla RMB. Dokument ten, oparty na szerokich konsultacjach z interesariuszami z całego regionu, wyznacza trzy priorytetowe obszary działań:

- Wzmacnianie konkurencyjności turystyki w regionach wiejskich i peryferyjnych,
- Zapewnienie wykwalifikowanej kadry i rozwój turystyki całorocznej,
- Promowanie zrównoważonych i regeneratywnych praktyk turystycznych.

Nowy Action Plan PA Tourism odzwierciedla kluczowe europejskie priorytety (Zielony Ład, cyfryzacja, włączenie społeczne), uwzględnia kontekst wojny w Ukrainie i służy długoterminowemu rozwojowi odpornych i innowacyjnych modeli turystyki w regionie Morza Bałtyckiego.

Silna obecność PA Tourism na dorocznym forum SUERMB w Visby

PROT aktywnie uczestniczyła w Annual Forum EUSBSR 2024, które odbyło się w dniach 28–30 października w Visby (Gotlandia, Szwecja). Wydarzenie to było okazją do wzmocnienia roli turystyki w agendzie makroregionalnej. Jako PA Tourism:

- współorganizowaliśmy warsztat „Sustainable Tourism and Water Resilience”, we współpracy z PA Nutri,
- występowaliśmy jako prelegentki w dwóch innych sesjach (m.in. nt. angażowania nowych interesariuszy), prowadziliśmy sesję w ramach Engagement Day, wspierając promocję Strategii i aktywizację partnerów z Ukrainy.

Baltic Sea Tourism Forum -platforma dla współpracy w regionie

PROT była głównym organizatorem 16. edycji Baltic Sea Tourism Forum (BSTF), która odbyła się w dniach 4–5 czerwca 2024 r. w Oulu (Finlandia). Forum zgromadziło 125 uczestników z 12 krajów i koncentrowało się na turystyce rowerowej, kulinarnej i przybrzeżnej, a także na adaptacji sektora turystyki do zmian klimatu oraz promowaniu praktyk regeneratywnych. 17ta edycja Bałtyckiego Forum Turystycznego odbędzie się w dniach 1-2 października 2025 roku w Gdańsku.

Spotkania Grupy Roboczej PA Tourism

W 2024 roku Koordynatorzy Policy Area Tourism zorganizowali dwa spotkania Grupy Sterującej PA Tourism (Steering Group), które odegrały kluczową rolę w zapewnieniu spójności działań oraz planowaniu dalszych priorytetów Obszaru Polityki Turystyka:

- 18 kwietnia 2024 – spotkanie w Rydze: poświęcone m.in. analizie projektów Interreg, konsultacjom nowego Action Planu oraz przygotowaniom do Baltic Sea Tourism Forum 2024. Spotkaliśmy się także z przedstawicielkami Sekretariatu Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego i uczestniczyliśmy w konsultacjach Programu po 2027 roku.

- 9 listopada 2024 – spotkanie online: głównym tematem była finalizacja Planu Działań PA Tourism oraz dyskusja na temat synergii między projektami Interreg a celami SUERMB. Spotkanie umożliwiło wymianę doświadczeń między przedstawicielami krajów regionu Morza Bałtyckiego oraz uzgodnienie kierunków współpracy na lata 2025–2027.

Oba spotkania miały duże znaczenie dla zapewnienia transparentności i partycypacyjnego podejścia w koordynacji działań PA Tourism. Potwierdziły również zaangażowanie partnerów w dalszy rozwój turystyki zrównoważonej, innowacyjnej i dostępnej w regionie.

Wsparcie projektów i komunikacja

PA Tourism, pod kierownictwem PROT, wspierała merytorycznie i komunikacyjnie wiele projektów Interreg (np. Bike Across the Baltic, BSR Cultural Pearls, Light in the Dark, ClineDest). PROT jest aktualnie zaangażowany w realizację 9 projektów międzynarodowych, z czego 8 bezpośrednio realizowanych jest dzięki dofinansowaniu z Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego i Interreg Południowy Bałtyk i wspierają wdrażanie celów SUE RMB w obszarze Turystyki. Organizowano webinary, publikowano newslettery (6 edycji, ~420 subskrybentów), rozwijano kanały social media (LinkedIn: ponad 600 obserwujących).

Znaczenie SUERMB w europejskiej współpracy regionalnej

Z perspektywy PROT i Departamentu Turystyki UMWP, Strategia EUSBSR jest jednym z najbardziej funkcjonalnych instrumentów współpracy makroregionalnej, umożliwiającym integrowanie działań środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Turystyka stanowi skuteczne narzędzie budowania spójności regionalnej, rezyliencji i rozwoju opartego na wartościach

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – współkoordynator OT Biogeny

W roku 2024 Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie kontynuowało realizację zadań wynikających z pełnionej od stycznia 2022 r. funkcji współkoordynatora Obszaru Tematycznego „Biogeny” (PA Nutri) w ramach Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB), wspólnie z Centrum Rozwoju Ekonomicznego, Transportu i Środowiska Południowo-Zachodniej Finlandii.

Główne działania PA Nutri w 2024 r.:

- aktualizacja Planu Działania SUERMB;
- rozwój współpracy z Ukrainą oraz z młodzieżą;
- przygotowanie planu pracy na rok 2025.

Współpraca międzynarodowa

Współdziałanie międzynarodowe realizowano m.in. poprzez udział w Dorocznym Forum SUERMB w Visby (Szwecja), z aktywnym uczestnictwem przedstawicieli administracji wodnej Ukrainy, w szczególności podczas warsztatów poświęconych odbudowie kraju w kontekście agresji zbrojnej. Ponadto kontynuowano regularne spotkania w formule online w ramach platformy PA Nutri Talks, stanowiącej forum wymiany wiedzy, promocji inicjatyw projektowych oraz pozyskiwania nowych interesariuszy.

Priorytetowe kierunki działań PA Nutri:

1. **Redukcja emisji biogenów ze źródeł rozproszonych (głównie rolnictwo):** W ramach cyklu PA Nutri Talks omawiano działania realizowane w projektach: *Supported by Nature*, *City Blues*, *RESIST*, *MUSTBE*, *NBS4LOCAL*, *VIRKEÄ*, *URBREATH*, *Presilience*, *PohjaNeva*, *RIWET*. Prowadzono również przygotowania do kolejnego spotkania Nutri Talks poświęconego gospodarce wodnej, w ścisłej współpracy z projektami finansowanymi z różnych programów unijnych (Interreg BSR, Interreg CB, Horizon, EFRR, JTF). Zintegrowane podejście międzyprojektowe umożliwiło pogłębienie współpracy i aktywizację uczestników. Jeden z projektów zdecydował się na udział w dorocznym forum

EUSBSR i obsługę stoiska PA Nutri w Networking Village, a pozostałe projekty udostępniły materiały informacyjne.

2. **Redukcja emisji ze źródeł punktowych i obszarów zurbanizowanych:** Kontynuowano współpracę Polski, Szwecji i Ukrainy w ramach projektu „Czyste źródło Bałtyku – oczyszczanie ścieków” (Program Sąsiedztwa Morza Bałtyckiego, 2023–2024), obejmującego organizację warsztatów oraz wizyt studyjnych w Polsce i Szwecji. PGW Wody Polskie uczestniczyło w projekcie jako partner, a równolegle złożyło wniosek o dofinansowanie projektu wspierającego ukraińską administrację wodną na lata 2024–2026. Dzięki działaniom PA Nutri ukraińscy partnerzy, mimo ograniczeń dostępności dotychczasowych uczestników, nawiązali współpracę z Fińskim Forum Wodnym, czego efektem było złożenie wniosku do programu LIFE pn. *LIFE Ukrainian Urban Water Management Capability Springboard*. Kontynuowano także współpracę w ramach projektów: *ReNutriWater*, *WaterMan*, *NurseCoast II*. Wspomniane działania mają szczególne znaczenie w kontekście rozwiązywania problemów gospodarki wodno-ściekowej w obwodzie lwowskim, który stanowi jedno z istotnych ognisk zanieczyszczenia w regionie Morza Bałtyckiego.
3. **Recykling składników odżywczych:** W dniu 23 września 2024 r. zorganizowano spotkanie PA Nutri Talks poświęcone bezpiecznemu recyklingowi biogenów w regionie Morza Bałtyckiego. Wydarzenie miało charakter online i zgromadziło przedstawicieli projektów: *Lex4Bio*, *TREASoURcE*, *BioBoosters*, *CiNURGi*, *Sustainable Silage*.

Zaprezentowano przykłady dobrych praktyk, modele finansowania i innowacyjne podejścia do recyklingu składników odżywczych na poziomie krajowym. Uczestnicy pozytywnie ocenili potrzebę włączenia mechanizmów wsparcia krajowego do istniejących programów unijnych, zgłaszając także potrzebę szerszej prezentacji narodowych działań w tej dziedzinie.
4. **Zanieczyszczenia zdeponowane w Morzu Bałtyckim:** Wspólnie z Obszarem Tematycznym PA Hazards zorganizowano warsztaty dla członków grup sterujących (Steering Groups), poświęcone zagadnieniu osadów i zanieczyszczeń zalegających w dnie Bałtyku. Zaplanowano również wspólne wydarzenie tematyczne na rok 2025.

Podsumowanie

W roku 2024 szczególny nacisk położono na działania edukacyjne i wymianę wiedzy w zakresie:

- przeciwdziałania eutrofizacji,
- adaptacji do skutków suszy,
- ponownego wykorzystania zasobów wodnych,
- recyklingu składników odżywczych.

Utrzymano również priorytetowe znaczenie współpracy z Ukrainą, mimo trudności proceduralnych związanych z udzielaniem pomocy rzeczowej.

Działania podejmowane w ramach PA Nutri skutecznie wspierały cele Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego i wzmacniały współpracę transgraniczną w dziedzinie ochrony środowiska wodnego.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa wyższego – współkoordynator OT Innowacje

W 2024 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) kontynuowało realizację projektu koordynacji Obszaru Tematycznego (OT) *Innowacje Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego* (SUERMB) pn. *Coordination and support for EUSBSR Policy Area Innovation* (PACINNO-3), finansowanego ze środków programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 (IRMB). Projekt jest realizowany wraz z partnerami z Estonii (Ministry of Economic Affairs and Communications) oraz Finlandii (The Baltic Institute of Finland – partner wiodący projektu) i polega na wsparciu rozwoju OT Innowacje poprzez stymulowanie i ułatwianie współpracy w Regionie. W 2024 r. zespół PA Innovation uzyskał przedłużenie realizacji projektu do końca 2026 r., zyskując nowe środki na kolejne lata koordynacji Obszaru. Jednocześnie MNiSW przeprowadziło formalny proces zmiany partnera projektu z uwagi na podział Ministerstwa Edukacji i Nauki na dwa odrębne resorty.

W 2024 r. MNiSW zdecydowało o intensyfikacji działań projektowych i poszerzeniu zespołu poprzez zaangażowanie 2 kolejnych pracowników w realizację zadań w projekcie. Wzmocniony Zespół PA Innovation w MNiSW zapewnia skuteczniejszą realizację celów projektowych i przyczynia się do efektywniejszej integracji wiedzy, zasobów i inicjatyw na poziomie wewnętrznym. Świadczy o tym m. in. sukces hybrydowego panelu dyskusyjnego nt. współpracy SUERMB z Ukrainą w obszarze innowacji, zorganizowanego przez MNiSW i PA Innovation we współpracy z PA Transport 16 kwietnia 2024 r. na marginesie posiedzenia Grupy Sterującej w siedzibie MNiSW w Warszawie. Celem spotkania była prezentacja oraz dyskusja nt. możliwości współpracy pomiędzy Ukrainą a Regionem Morza Bałtyckiego w obszarze innowacji, w szczególności w zakresie problematyki inteligentnych miast (*smart cities*), inteligentnych specjalizacji (S3 – *Smart Specialization Strategies*) i innowacji społecznych, a także promowanie kontaktów pomiędzy interesariuszami Regionu i Ukrainy. Zespół projektowy zagwarantował wysoki poziom zaangażowania politycznego w inicjatywę poprzez zapewnienie aktywnego udziału w wydarzeniu i dyskusjach dwóch Sekretarzy Stanu w MNiSW. Poziom uczestnictwa w panelu dyskusyjnym był wyższy niż spodziewany. Wydarzenie zwiększyło widoczność SUERMB, PA Innovation, jak również problematyki związanej ze współpracą z Ukrainą w obszarze innowacji.

Jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez zespół PA Innovation w 2024 r. było przygotowanie projektu aktualizacji Planu Działania (*Action Plan*). Ponadto w 2024 r. przedstawicielki MNiSW aktywnie uczestniczyły w wielu krajowych oraz międzynarodowych wydarzeniach zw. ze Strategią oraz programem IRMB, przedstawiając informacje o działaniach PA Innovation, uczestnicząc w wymianie wiedzy i doświadczeń oraz współtworząc nowe rozwiązania związane z realizacją projektu, jednocześnie budując relacje i sieć kontaktów z interesariuszami innowacji w Regionie, w tym w ramach:

- częstych spotkań wewnętrznych Zespołu projektowego w MNiSW,
- stacjonarnego spotkania Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych w Hamburgu (6-7 września 2024 r.),
- częstych spotkań z partnerami projektu z Finlandii i Estonii, w tym w ramach spotkań stacjonarnych zespołu w Warszawie (15 kwietnia 2024 r.) oraz w Helsinkach (10-11 grudnia 2024 r.),
- Posiedzeń Grupy Sterującej PA Innovation (stacjonarnego posiedzenia 16 kwietnia 2024 r. oraz zdalnego posiedzenia 8 listopada 2024 r.),
- hybrydowego panelu dyskusyjnego nt. współpracy SUERMB z Ukrainą w obszarze innowacji, zorganizowanego przez MNiSW i PA Innovation we współpracy z PA Transport w dniu 16 kwietnia 2024 r. na marginesie posiedzenia Grupy Sterującej w siedzibie MNiSW w Warszawie,
- warsztatów i spotkań z zakresu *capacity-building*, organizowanych przez BSSP i Interreg RMB, w tym stacjonarnych konsultacji BSSP z polskimi Koordynatorami Obszarów Tematycznych (PACs) w MSZ w Warszawie (16 maja 2024 r.) w związku z przygotowaniem do Prezydencji Polski w SUERM, a także szkolenia z zakresu Collaboration Platform w dniu 5 września 2024.,
- regularnych spotkań EUSBSR Monthly,
- inauguracji polskiej Prezydencji w SUERMB w Warszawie w dniu 10 września 2024 r.,
- 15. Dorocznego Forum SUERMB wraz z *Engagement Day* w Visby w dniach 29-31 października 2024 r., w tym w ramach prowadzonej przez Koordynatorkę OT *Innowacje* P. Zuzannę Kozłowską dyskusji tematycznej nt. współpracy uczelni i środowiska badawczego w Regionie,
- krajowego międzysektorowego spotkania w MSZ w Warszawie nt. obecnego stanu oraz przyszłości współpracy w Regionie w dniu 6 listopada 2024 r.

W 2024 r. zespół PA Innovation w MNiSW wspierał wykonawców projektów Interreg RMB w obszarze innowacji i ułatwiał zawiązywanie kontaktów pomiędzy podmiotami w ekosystemie innowacji w Regionie na potrzeby inicjowania i wzmacniania ich współpracy, w tym podczas *Engagement Day* oraz dyskusji tematycznej nt. współpracy uczelni i środowiska badawczego w Regionie w Visby w październiku 2024 r. Razem z pozostałymi Koordynatorami (PACs) Obszaru *Innowacje* P. Zuzanna Kozłowska współprowadziła następujące wydarzenia dla wykonawców i wnioskodawców Interreg RMB:

- Spotkanie Zespołu PA Innovation z projektami z obszaru innowacji wyłonionymi w 2. naborze Interreg RMB (1 lutego 2024 r.),

- Ponowne spotkanie Zespołu PA Innovation z projektami z obszaru innowacji wyłoniłymi w 1. naborze Interreg RMB (15 lutego 2024 r.),
- Briefing Zespołu PA Innovation dla wnioskodawców z obszaru innowacji (zakres szczegółowy: cyfryzacja) w 3. naborze Interreg RMB (13 maja 2024 r.),
- Briefing Zespołu PA Innovation dla wnioskodawców z obszaru innowacji (zakres szczegółowy: Priorytet 3.: *Climate-neutral societies*) w 3. naborze Interreg RMB (14 maja 2024 r.).

W 2024 r. zespół PA Innovation w MNiSW uczestniczył również w wydarzeniach wspierających zacieśnianie współpracy pomiędzy strategiami makroregionalnymi, takich jak:

- spotkanie planistyczne związane z inicjatywą wspólnej dekarbonizacji Regionu (*Collaborative BSR Decarbonization*) w dniu 15 stycznia 2025 r.,
- hybrydowego panelu dyskusyjnego nt. współpracy SUERMB z Ukrainą w obszarze innowacji, zorganizowanego przez MNiSW i PA Innovation we współpracy z PA Transport w dniu 16 kwietnia 2024 r.,
- Dni Strategii Makroregionalnych w Brukseli w dniach 12-13 czerwca 2024 r.

Dzięki intensywnym wysiłkom komunikacyjnym na poziomie instytucjonalnym Zespół PA Innovation osiągnął w 2024 r. zauważalną poprawę wewnętrznej widoczności projektu PACINNO-3 oraz celów i wartości SUERMB w MNiSW. Zespół podejmował również działania informacyjne związane z naborami wniosków w programie Interreg RMB, a także innymi możliwościami współpracy w Regionie, w tym w ramach 15. Dorocznego Forum SUERMB oraz *Engagement Day* w Visby w październiku 2024 r. (obsługa standu PA Innovation w tzw. *Networking village* oraz panel dyskusyjny nt. współpracy uczelni i środowiska badawczego w Regionie).

Zespół PA Innovation w MNiSW uczestniczył również w warsztatach i szkoleniach z zakresu *capacity-building* w obszarze komunikacji i widoczności SUERMB, organizowanych przez BSSP i Interreg RMB, w tym w szkoleniu z obsługi strony internetowej projektu w dniu 8 maja 2024 r.

Instytut Adama Mickiewicza – współkoordynator OT Kultura

Instytut Adama Mickiewicza pełni rolę koordynatora Obszaru Tematycznego Kultura w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego od stycznia 2022. Koordynacja OT Kultura prowadzona jest przez IAM we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa, Wsi, Spraw Europejskich i Ochrony Konsumentów kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn (MLLEV). Zgodnie z aktualnym Planem Działania do zadań koordynatorów należy promowanie kultury regionu i wzmacnianie tożsamości regionalnej, wspieranie kreatywnej przedsiębiorczości oraz prowadzenie działań mających na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu.

Koordynatorzy realizują te zadania poprzez organizację spotkań dla interesariuszy z instytucji kultury oraz przedstawicieli przemysłów kreatywnych, wspomaganie w nawiązywaniu nowych kontaktów w celu realizacji międzynarodowych projektów, udział w wydarzeniach zorganizowanych przez partnerów strategicznych, a także inspirowanie dyskusji nt. realizacji konkretnych polityk.

W 2024 roku IAM zrealizował w m.in. następujące działania:

- **Organizacja dwóch spotkań Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura** w celu zatwierdzenia formatów działania OT, dyskusji nt. polityk kulturalnych oraz prac nad aktualizacją Planu Działania SUERMB: pod przewodnictwem Łotwy – 16 kwietnia 2024 r. w formule zdalnej oraz pod przewodnictwem Polski – 18 kwietnia 2024 r. w Gdańsku.
- **Organizacja konferencji i spotkań** w celu wspierania zaangażowania i współpracy pomiędzy interesariuszami. Najważniejsze z nich to:
 - **Konferencja *InnoCulture: Fostering Sustainable Creativity in Project Management*** – Gdańsk, 19-20 listopada 2024.
 - Wydarzenie zostało zaplanowane jako pilotaż dorocznego Forum Kultury w regionu Morza Bałtyckiego oraz inauguracja polskiego przewodnictwa w Grupie Sterującej OT Kultura. W programie znalazły się przemówienia ekspertów, pięć warsztatów nt. międzysektorowości w obszarze kultury (zdrowie, zrównoważony rozwój), a także spotkania *networkingowe*. Współorganizatorami konferencji

byli partnerzy OT Kultura: CCI Contact Desk, Nadbałtyckie Centrum Kultury, sieć Ars Baltica i Goyki 3 Art Inkubator. Wydarzenie zostało objęte patronatem Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce.

- Konferencja *InnoCulture* stanowiła doskonałą platformę dla podmiotów kulturalnych z regionu Morza Bałtyckiego do wymiany doświadczeń oraz zbadania innowacyjnego potencjału kultury. W związku z sukcesem pilotażu w 2025 roku zaplanowano kolejną edycję konferencji.
- **Warsztaty „Culture4Integration”** zorganizowane wspólnie z koordynatorami OT Edukacja w trakcie 15. Dorocznego Forum SUERMB w Visby.

Celem warsztatów było zbadanie potencjału działań kulturalnych w integracji migrantów i uchodźców. Poprzez aktywne zaangażowanie uczestników warsztaty podkreśliły siłę wspólnych doświadczeń kulturowych jako pomostu do zrozumienia, empatii i jedności w zróżnicowanych społecznościach. Zebrane w trakcie warsztatów materiały posłużą do stworzenia wspólnej platformy OT Kultura i OT Edukacja w dziedzinie szeroko rozumianej integracji przez kulturę.

- **Spotkanie informacyjne „Bałtyckie Perły Kultury na rzecz społecznej odporności i silniejszych miast”** – Warszawa, 24.04.2024. Spotkanie skupiało się na kwestii wzmacniania lokalnych społeczności poprzez działania kulturalne. Było ono skierowane do przedstawicieli wsi, miast i gmin odpowiedzialnych za projekty społeczne, kulturalne i międzynarodowe, a także do wszystkich miejskich aktywistów/-ek i animatorów/ek kultury, którzy chcieliby włączyć swoje miasta w program Bałtyckich Pereł Kultury (projekt BSR Cultural Pearls) lub poznać dobre praktyki pracy z lokalnymi społecznościami.
- **Spotkania w ramach 15. Dorocznego Forum SUERMB** w Visby: spotkania networkingowe (*Engagement Day*, 29 października 2024), stoisko OT Kultura w ramach *Networking Village* (29-31 października 2024).
- **Udział w wydarzeniach zorganizowanych przez partnerów strategicznych**, m.in.: Baltic Sea Strategy Point (EUSBSR Monthly), Sekretariat Interreg dla regionu Morza Bałtyckiego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz w innych spotkaniach nt. wdrażania SUERMB.
- **Spotkania w ramach SUERMB i wewnętrzne spotkania robocze:**
 - Regularne spotkania z współkoordynatorami OT Kultura (MLLEV, Niemcy).
 - Spotkania z koordynatorami innych Obszarów Tematycznych SUERMB nt. potencjalnej współpracy i wspólnych przedsięwzięć.
- **Współpraca z partnerami:**
 - Rozwój sieci partnerów OT Kultura poprzez tzw. *stakeholders mapping*.
 - Spotkania indywidualne z partnerami realizującymi projekty (np. Interreg BSR, Kreatywna Europa).
 - Zainicjowanie partnerstwa projektowego w celu złożenia wniosku w ramach konkursu Interreg BSR na platformy projektowe: w wyniku spotkań zorganizowanych przez koordynatorów OT Kultura w konkursie został złożony wniosek REAVES, który uzyskał finansowanie.
 - Projekt “REAVES – Resilient Ecosystems for AV&M Entrepreneurial Support” to innowacyjna platforma łącząca branżę filmową, muzyczną i gier wideo. Jej celem jest budowa odpornych, zrównoważonych ekosystemów, które przyciągają i zatrzymują talenty, a jednocześnie umożliwiają lokalnym sektorom kreatywnym zaistnienie na globalnej scenie. Partnerstwo 16 podmiotów wnoszących doświadczenie z 22 projektu międzynarodowych dąży do stworzenia silnej sieci wsparcia, która sprzyja rozwojowi, testowaniu i skalowaniu rozwiązań, tym samym stając się katalizatorem innowacji w regionie. Projekt ma stanowić impuls dla władz publicznych do bardziej skoordynowanego wsparcia sektora kreatywnego.
 - Kontynuacja współpracy z Partnerami strategicznymi takimi jak: Rada Państw Morza Bałtyckiego (Council of the Baltic Sea States), Partnerstwo do spraw Kultury Wymiaru Północnego (Northern Dimension Partnership on Culture – NDPC), Komitet Dziedzictwa Regionu Morza Bałtyckiego (Baltic Region Heritage Committee), Związek Miast Bałtyckich, Komisja ds. Kultury (Union of the Baltic Cities Commission on Culture), Współpraca Subregionalna Państw Morza Bałtyckiego (Baltic Sea States Sub-regional Co-operation - BSSSC), sieć Ars Baltica, Cultural and Creative Industries Contact Desk (CCI Contact Desk), Baltic Sea Youth Dialogue (BSYD).
- **Prace nad aktualizacją Planu Działania SUERMB** – rewizja działań i mierników w ramach OT Kultura.

- **Prace nad aktualizacją wniosku Interreg BSR** – przedłużenie finansowania koordynacji OT Kultura na lata 2025-2026.
- **Działania promocyjno-informacyjne** – tworzenie i aktualizacja materiałów na potrzeby komunikacji działań OT Kultura (strona internetowa, media społecznościowe, newsletter).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – OT Kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaangażowane jest w działania Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura SUERMB, regularnie uczestnicząc w jej posiedzeniach.

W 2024 roku przedstawiciele polskiego resortu kultury aktywnie uczestniczyli w dwóch posiedzeniach Grupy Sterującej, a w ramach polskiego przewodnictwa w SUERMB w listopadzie zeszłego roku zorganizowane zostało spotkanie SG PA Culture w Gdańsku w Ośrodku Kultury Morskiej, Oddziale Narodowego Muzeum Morskiego.

Ministerstwo Infrastruktury – OT Bezpieczna Żegluga, OT Czysta Żegluga, OT Planowanie Przestrzenne i OT Transport

W zakresie wdrażania SUERMB w Polsce w 2024 r. Departament Współpracy Międzynarodowej (DWM) Ministerstwa Infrastruktury był zaangażowany w pracę Grupy Sterującej PA Transport (Obszar Tematyczny Transport). Departament Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (DGMiŻŚ) Ministerstwa Infrastruktury, brał udział w pracach Grup Sterujących PA Safe (Obszar Tematyczny Bezpieczna Żegluga), Ship (Obszar Tematyczny Czysta Żegluga) oraz Spatial Planning (Obszar Tematyczny Planowanie Przestrzenne). Z kolei Departament Gospodarki Wodnej uczestniczył w pracach Grupy Sterującej PA Nutri (Obszar Tematyczny Biogeny).

PA Transport (Obszar Tematyczny Transport)

Wraz z przejściem z dniem 1 lipca 2024 r. przewodnictwa Polski w SUERMB przedstawiciel DWM przejął przewodnictwo w Grupie Sterującej PA Transport. Wyraził pisemne poparcie w liście intencyjnym dla rozszerzenia projektu „Pomoc dla koordynatorów obszarów polityki Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego” do finansowania z Interreg Region Morza Bałtyckiego na lata 2025-2026. Ponadto poparł pisemnie raport na temat działalności koordynatorów PA Transport za 2024 rok do Interreg Regionu Morza Bałtyckiego.

16 kwietnia 2024 r. w Warszawie przedstawiciele PA Transport (PAC oraz przedstawiciel DWM) wzięli udział w panelu dyskusyjnym dot. współpracy regionu Morza Bałtyckiego z Ukrainą w obszarze innowacji organizowanym przez PA Inno. Przedstawiona została rola, jaką Polska – największy zachodni sąsiad Ukrainy – odgrywa w sferze ciągłego wsparcia oraz przyszłej odbudowy infrastruktury transportowej Ukrainy i jej gospodarczego ożywienia.

Założenia PA Transport zakładające działania na rzecz poprawy połączeń w regionie i współpracy z krajami trzecimi, rozwój działań na rzecz transportu neutralnego dla klimatu i niezanieczyszczającego środowiska, a także wsparcie innowacyjnych technologii i rozwiązań w regionie Morza Bałtyckiego zostały potwierdzone podczas spotkań Grupy Sterującej PA Transport w 2024 r.

W ramach tego obszaru tematycznego odbyły się 2 spotkania – jedno w formule online w dniu 7 maja 2024 r. oraz jedno stacjonarne w Wilnie (Litwa) w dniu 10 października 2024 r. W dyskusji na temat nowego Planu Działania PA Transport na lata 2025-2026 strona polska poparła zapis dot. wdrożenia działań na rzecz odpornych i zrównoważonych korytarzy transportowych na osi Północ-Południe, co ma szczególne znaczenie w obecnych realiach geopolitycznych.

Dodatkowo strona polska zaproponowała rozważenie możliwości wymiany obecnych ram funkcjonowania PAC i ustalenie ram czasowych dla kadencji koordynatorów, na przykład 2 lata. Taka praktyka jest szeroko i z powodzeniem stosowana w projektach prowadzonych przez UNECE. W ten sposób każdy kraj mógłby aktywnie zaangażować się w prace naszej grupy i wszyscy skorzystamy z różnorodności i puli różnych doświadczeń. Grupa Sterująca PA Transport omówiła ten temat i uznała, że nie ma potrzeby zmiany obecnego

systemu. Jednak komentarz Polski dotyczący poprawy zaangażowania wszystkich krajów członkowskich został przyjęty z zadowoleniem. W rzeczywistości był to powód, dla którego system prezydencji został ustanowiony w SUERMB - aby dać każdemu państwu członkowskiemu możliwość przedstawienia swoich priorytetów i poprowadzenia koordynatorów do pracy z nimi.

PA Safe i PA Ship (Obszary Tematyczne Bezpieczna Żegluga oraz Czysta Żegluga)

W pierwszym półroczu 2024 r. przedstawiciele DGMIŻŚ uczestniczyli w spotkaniu online Grupy Sterującej OT Czysta żegluga w dniu 11 czerwca 2024 r. oraz spotkaniu online Grupy Sterującej OT Bezpieczeństwo żegluga w dniu 13 czerwca 2024 r. w ramach przewodnictwa Estonii w SUERMB. Ponadto eksperci DGMIŻŚ byli zaangażowani w działania związane z aktualizacją wykazu polskich ekspertów zaangażowanych w prace grup operacyjnych (OG) dla PA Ship oraz PA Safe, jak również uczestniczyli w spotkaniach grup operacyjnych dla obydwu obszarów w kwietniu i maju 2024 r. OG mają charakter ekspercki i są odpowiedzialne przede wszystkim za kreowanie pomysłów na nowe projekty wpisujące się w priorytety PA Safe i PA Ship, co jest możliwe tylko dzięki wykorzystaniu dużej wiedzy merytorycznej zaangażowanych we współpracę ekspertów w danej dziedzinie. Ponadto współpraca w ramach OG oprócz realizacji projektów międzynarodowych daje możliwość prezentowania istotnych dla Polski tematów, pozyskania przychylności dla polskich propozycji i inicjatyw oraz umożliwia wymianę najlepszych praktyk. Pierwsze półrocze 2024 r. to także prace związane z przygotowaniem harmonogramu prac grup roboczych podczas polskiej prezydencji w SUERMB, w tym udział w spotkaniach roboczych z koordynatorami PA Ship oraz PA Safe związanych z organizacją warsztatów Idea Generation Workshop zaplanowanych na jesieni 2024 r. w Polsce w ramach polskiego przewodnictwa w SUERMB.

Wraz z przejęciem z dniem 1 lipca 2024 r. przewodnictwa Polski w SUERMB przedstawiciele DGMIŻŚ przejęli od Estonii przewodnictwo w Grupie Sterującej PA Safe oraz w Grupie Sterującej PA Ship. W dniu 17 października 2024 r. w siedzibie Uniwersytetu Morskiego w Gdyni odbyły się spotkania stacjonarne Grup Sterujących PA Ship oraz PA Safe. Podczas tych spotkań omawiano kwestie bieżącej aktywności koordynatorów, propozycje oraz koncepcje nowych projektów flagowych, możliwości uzyskania finansowania na projekty wpisujące się w obszar OT Czysta żegluga i OT Bezpieczeństwo żegluga. Przedstawiciele DGMIŻŚ aktywnie uczestniczyli w pracach merytorycznych związanych z procesem aktualizacji Planu Działania SUERMB, która przypadła na okres polskiego przewodnictwa w SUERMB.

Ważnym elementem prac DGMIŻŚ podczas polskiego przewodnictwa była organizacja w dniu 16 października w Gdyni warsztatów Idea generation workshops z udziałem zaproszonych przedstawicieli polskiej administracji morskiej, podmiotów i instytucji zaangażowanych w sprawy morskie, w tym ekspertów branży morskiej. Warsztaty były organizowane przez Uniwersytet Morski w Gdyni, Ministerstwo Infrastruktury we współpracy ze Szwedzką Administracją Morską oraz Fińską Agencją Transportu i Komunikacji. Warsztaty służyły do inspirującej wymiany wiedzy, informacji i doświadczeń związanych z tematyką bezpieczeństwa morskiego oraz czystej żegluga. Celem warsztatów było wypracowanie nowych pomysłów i inicjatyw, które mają szanse przekształcić się w innowacyjne projekty czy partnerstwa międzynarodowe. Zarówno spotkania grup sterujących, jak również warsztaty Idea Generation Workshop w Gdyni stanowiły świetną okazję do wymiany wiedzy i inspiracji, jak również promocji kraju, jak i regionu.

PA Spatial Planning (Obszar Tematyczny Planowanie Przestrzenne)

W 2024 r. przedstawiciele Departamentu Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej (DGMIŻŚ) Ministerstwa Infrastruktury wzięli udział w wydarzeniu inaugurującym prezydencję Polski w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB). Wydarzenie zostało zorganizowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych 10 września 2024 r. w Warszawie. Spotkanie zostało poświęcone dwóm tematom: Panel I: Bezpieczeństwo, Odporność, dezinformacja, obrona cywilna i wsparcie dla Ukrainy – wpływ na obszary tematyczne SUERMB oraz Panel II: Plan Działania SUERMB - projektowanie działań możliwych do sfinansowania. W wydarzeniu wzięli udział m.in. przedstawiciele państw objętych Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego, Komisji

Europejskiej i Baltic Sea Strategy Point, koordynatorzy obszarów tematycznych, polscy przedstawiciele w grupach sterujących oraz inne osoby i instytucje zaangażowane we współpracę w ramach SUERMB.

W zakresie PA Spatial Planning (Obszar Tematyczny Planowanie Przestrzenne), przedstawiciel DGMiŻŚ jest członkiem grupy roboczej HELCOM-VASAB do spraw morskiego planowania przestrzennego, która ma na celu także koordynację obszaru polityki EUSBSR Planowanie przestrzenne w zakresie projektów i inicjatyw związanych z morskim planowaniem przestrzennym. W 2024 roku odbyły się dwa spotkania grupy roboczej HELCOM-VASAB do spraw morskiego planowania przestrzennego.

Za wdrażanie PA *Spatial Planning* odpowiedzialny jest VASAB (Vision and Strategies Around the Baltic Sea) – współpraca ministrów ds. planowania przestrzennego i rozwoju, w którym Polskę reprezentuje Departament Strategii MFIPR. W pierwszej połowie 2024 r. współpracy przewodniczyła Finlandia, a w drugiej – Estonia. Podczas obu przewodnictw najważniejszym tematem było wzmacnianie odporności w wymiarze przestrzennym w RMB w obliczu nowych wyzwań i uwarunkowań wynikających z wojny w Ukrainie. W tym czasie odbyły się trzy posiedzenia Komitetu ds. Planowania Przestrzennego i Rozwoju VASAB: 91. w Koli, Finlandia (marzec 2024), 92. posiedzeniu online (czerwiec 2024) oraz w 93. Komitecie w Tallinie, Estonia (grudzień 2024).

29 lutego 2024 r. odbyło się webinarium poświęcone tematyce rezyliencji przestrzennej. Przedstawiciele państw VASAB wymieniali doświadczenia w zakresie zdolności krajowych systemów planowania do reagowania na nieoczekiwane sytuacje oraz integracji aspektów bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju w politykach przestrzennych. Dyskusje koncentrowały się na potrzebie łączenia planowania przestrzennego z działaniami na rzecz bezpieczeństwa i odporności infrastruktury krytycznej, w tym energetycznej i transportowej, oraz na roli zintegrowanego podejścia międzysektorowego obejmującego administrację, biznes i społeczeństwo obywatelskie. Podkreślono znaczenie nowatorskich narzędzi, takich jak platformy ICT i scenariuszowe ćwiczenia planistyczne, wspierających odporność terytorialną, a także zwracano uwagę na wyzwania obszarów słabo zaludnionych, dla których spójność terytorialna i rozwój lokalny mają wymiar geopolityczny.

W drugiej połowie roku, podczas przewodnictwa estońskiego Komitet VASAB opracował tzw. *Analytical Background Paper: Strengthening Spatial Resilience in the Baltic Sea Region*, podkreślający konieczność włączenia do długookresowej wizji VASAB 2040 podejścia opartego na kompleksowym bezpieczeństwie i odporności terytorialnej, z uwzględnieniem aktualnych wyzwań geopolitycznych, klimatycznych i społeczno-gospodarczych. Wskazano m.in. na potrzebę rozwoju infrastruktury o podwójnym (cywilno-wojskowym) przeznaczeniu, zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i żywnościowego, wzmacniania spójności terytorialnej oraz odporności społeczności lokalnych. Proces przygotowania tego dokumentu stał się podstawą do przyjęcia ministerialnej Deklaracji Tallińskiej (czerwiec 2025) oraz wzmocnił współpracę w Makroregionie Bałtyckim w obszarze planowania przestrzennego w nowych uwarunkowaniach geopolitycznych.

Aktywność VASAB w opisanym zakresie realizuje cele SUE BSR i stanowi istotny mechanizm koordynacji polityk przestrzennych w regionie Morza Bałtyckiego. Wymiana doświadczeń, rozwój projektów transnarodowych i prace nad włączeniem aspektów odporności terytorialnej do dokumentów strategicznych VASAB przyczyniają się do wzmocnienia spójności, odporności i zrównoważonego rozwoju całego makroregionu.

PA Nutri (Obszar Tematyczny Biogeny)

W ramach działania dotyczącego ograniczenia emisji biogenów z rolnictwa i innych rozproszonych źródeł, PA Nutri koncentrowało się na intensyfikacji współpracy z interesariuszami oraz na usprawnieniu wdrażania istniejących instrumentów polityki na poziomie regionu Morza Bałtyckiego. Celem podejmowanych działań było podniesienie świadomości wśród kluczowych interesariuszy w zakresie zapobiegania emisji biogenów z rolnictwa i innych rozproszonych źródeł. Szczególny nacisk położono na rozwój wiedzy dotyczącej aspektów horyzontalnych, w tym w szczególności współpracy z rolnikami, organizacjami reprezentującymi ich interesy oraz instytucjami doradczymi. W efekcie oczekiwany jest wzrost zaangażowania w działania ukierunkowane na ograniczenie presji ze strony emisji biogenów. Równolegle prowadzono działania mające na celu lepsze

dopasowanie dostępnych źródeł finansowania poprzez rozwój nowych inicjatyw projektowych. W miarę możliwości podejmowano również próby wpływania na priorytety agencji i programów finansujących oraz organizacji skoordynowanych naborów tematycznych. Aktywne zaangażowanie interesariuszy zapewniono poprzez organizację różnorodnych wydarzeń, umożliwiających wymianę wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

W ramach działania dotyczącego ograniczenia emisji biogenów ze ścieków oczyszczonych w oczyszczalniach PA Nutri dążyło do intensyfikacji współpracy na rzecz skuteczniejszego wdrażania obowiązujących przepisów prawnych oraz instrumentów politycznych na wszystkich poziomach – od krajowego po lokalny (gminny). PA Nutri podejmując działania dążyło by obejmowały również identyfikację wyzwań związanych z funkcjonowaniem istniejących systemów oczyszczania ścieków. Oczekiwanym rezultatem jest zwiększenie świadomości wśród kluczowych interesariuszy w zakresie wyzwań, jakie niesie za sobą wdrażanie nowych wymagań zawartych w zaktualizowanej dyrektywie dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (UWWTD), a także przyspieszenie procesu upowszechniania dobrych praktyk oraz wyników realizowanych projektów. W razie potrzeby zostaną zidentyfikowane nowe potrzeby legislacyjne i systemowe. Szczególna uwaga PA Nutri poświęcała promocji i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań, takich jak ponowne wykorzystanie wody oraz ulepszone systemy oczyszczania w miejscowościach o nasilonym ruchu turystycznym i wzroście poziomu świadomości na temat wyzwań towarzyszących tym rozwiązaniom. W celu zapewnienia szerokiego udziału w pracach PA Nutri organizowało wydarzenia angażujące wielu interesariuszy, w tym przedstawicieli krajów sąsiadujących z regionem Morza Bałtyckiego. PA Nutri zauważając potrzebę dostosowania finansowania (instrumentów finansowych) stale identyfikuje i rozwija nowe inicjatywy projektowe, w tym projektów realizowanych wspólnie z Ukrainą lub innymi państwami sąsiednimi.

W ramach działań dotyczących recyklingu biogenów, PA Nutri dążyło do zacieśnienia współpracy między kluczowymi podmiotami oraz do usprawnienia wdrażania odpowiednich instrumentów polityki na poziomie regionu Morza Bałtyckiego. Celem tych działań jest podniesienie świadomości wśród interesariuszy na temat znaczenia bezpiecznego i zrównoważonego recyklingu biogenów oraz zrozumienie czynników ograniczających postęp w tym zakresie. Oczekiwanym rezultatem jest szybsze wdrażanie dobrych praktyk i skutecznych polityk, wspierających rozwój recyklingu biogenów. W miarę potrzeb PA Nutri identyfikuje nowe wyzwania i braki w istniejących ramach politycznych. W procesie tym aktywną rolę odgrywały ciała doradcze, których zadaniem było wypracowywanie ścieżki prowadzącej od zidentyfikowanych problemów do konkretnych rozwiązań oraz upowszechnianie wyników trwających i zakończonych projektów. Dostosowanie źródeł finansowania realizowane było poprzez aktywny dialog z agencjami finansującymi, programami i innymi podmiotami finansującymi, w celu promowania tematyki recyklingu biogenów. Szczególny nacisk położono na rozwój nowych platform finansowania oraz inicjatyw projektowych, a także na zwiększenie dostępnych możliwości finansowania poprzez wpływ na priorytety i cele programów finansujących. W miarę możliwości podejmowano działania w kierunku organizacji skoordynowanych naborów projektowych. Dodatkowo, analizowano stopień uwzględniania aspektów klimatycznych w odpowiednich politykach, działaniach angażujących interesariuszy, priorytetach finansowania oraz planowanych projektach.

Ministerstwo Rozwoju i Technologii (OT Innowacje)

Kontynuacja zaangażowania przedstawiciela Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej MRIT w zakresie przewodniczenia Grupie Sterującej Obszaru Priorytetowego „Innowacje” SUERMB Ministerstwo Rozwoju i Technologii kontynuowało współpracę z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie wsparcia realizacji dofinansowanego ze środków programu unijnego Interreg Region Morza Bałtyckiego (IRMB) projektu pn. Coordination and support for EUSBSR Policy Area Innovation, polegającego na wsparciu i koordynacji rozwoju Obszaru Tematycznego Innowacje w obrębie SUERMB (rola przewodniczącego Grupy Sterującej obszaru tematycznego Innowacje SUE RMB). Obszar ten jest współkoordynowany przez Polskę, Finlandię (The Baltic Institute of Finland) oraz Estonię (Ministry of Economic Affairs and Communications). Partnerem wiodącym projektu jest Finlandia.

W roku 2024 przedstawiciel Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej MRiT brał udział oraz przewodniczył następującym posiedzeniom Grupy Sterującej Obszaru Priorytetowego Innowacje:

- 16 kwietnia w siedzibie MNiSW (spotkanie miało formułę hybrydową)
- 8 listopada w formule online.

Spotkania poświęcone były wymianie informacji oraz omówieniu bieżących działań na rzecz wsparcia rozwoju i poprawy widoczności innowacji w makroregionie Morza Bałtyckiego (obszar SUERMB) przez członków ww. Grupy Sterującej, obejmujące m.in. pożądany zakres wsparcia w ramach programu Interreg Baltic Sea Region, lepszą integrację partnerów w makroregionie Morza Bałtyckiego, współpracę na rzecz wsparcia dla Ukrainy w obszarze innowacji pomiędzy interesariuszami z Ukrainy oraz Regionu Morza Bałtyckiego, a także zacieśnienie oraz rozwój sieci kontaktów niezbędnych do budowy partnerstw oraz realizacji wspólnych projektów, np. w ramach unijnych programów Interreg. Podczas dyskusji omawiane były tematy dot. m.in. regionalnych strategii innowacji, „inteligentnych specjalizacji”, a także innowacji społecznych, dedykowanego wsparcia dla startupów i upowszechniania wykorzystania technologii sztucznej inteligencji oraz rozwoju innowacji odpowiadających na zidentyfikowane w regionie potrzeby i wyzwania społeczne i gospodarcze. Grupa Sterująca jest ważnym forum wymiany praktyk i informacji z obszaru innowacji pomiędzy krajami.

W wyniku dyskusji zaplanowane zostało m.in. opracowanie w 2025 r. pilotażowej edycji „Bałtyckiej Letniej Szkoły Innowacji” (Baltic Summer School of Innovation), poświęconej m.in. metodom wykorzystania SI na potrzeby badań i innowacji (do realizacji przez MNiSW) w Polsce.

Udział przedstawiciela Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej MRiT w pozostałych wydarzeniach dotyczących tematyki wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego

- 10 września - udział w konferencji inaugurującej Prezydencję Polski w ramach SUERMB, podczas którego nawiązane zostały kontakty z przedstawicielami różnych innych instytucji z krajów makroregionu Morza Bałtyckiego,
- 6 listopada – udział w międzyresortowym spotkaniu koordynacyjnym, poświęconym aktualnemu stanowi i przyszłości współpracy w regionie Morza Bałtyckiego w MSZ, podczas którego zwrócono uwagę na konieczność silniejszej promocji Polski jako kraju sukcesu gospodarczego oraz strategicznego znaczenia współpracy w ramach makroregionu (obszar innowacje) na rzecz podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki.
- 22 listopada – udział w spotkaniu online dotyczącym roli Grupy Sterującej w zakresie harmonogramu prac dot. aktualizacji Planu Działania (Action Plan update) SUE RMB, podczas którego zwrócono uwagę na konieczność zaakcentowania praktycznego wymiaru współpracy w obszarze innowacji w ramach SUE RMB, w odpowiedzi na bieżące wyzwania w makroregionie Morza Bałtyckiego i konieczność zwiększenia jego odporności.

Pozostałe działania realizowane w związku z pełnieniem przez przedstawiciela DIP MRiT funkcji przewodniczącego Grupy Sterującej Obszaru Priorytetowego Innowacje.

- 4 września – podpisanie listu intencyjnego dot. przedłużenia realizacji projektu pn. Coordination and support for EUSBSR Policy Area Innovation, polegającego na wsparciu i koordynacji rozwoju Obszaru Tematycznego Innowacje w obrębie SUERMB oraz akceptację Planu działań na lata 2025 – 2026 przez dyrektora Departamentu Innowacji i Polityki Przemysłowej - przewodniczącego Grupy Sterującej Innowacje.
- Współpraca w zakresie opracowania przeglądu działań i osiągnięć koordynatorów obszaru priorytetowego w roku 2024 oraz akceptacja zaleceń Grupy Sterującej obszaru tematycznego Innowacje, które koordynatorzy obszaru priorytetowego powinni uwzględnić w swojej pracy w przyszłości:
 - skupienie swoich wysiłków bardziej na zwiększaniu widoczności i podnoszeniu świadomości na temat możliwości współpracy w obszarze innowacji w makroregionie Morza Bałtyckiego i jej wynikach oraz na dostarczaniu ukierunkowanych informacji interesariuszom ekosystemu innowacji makroregionu na temat możliwości współpracy i potencjalnych partnerów w poszczególnych krajach obszaru SUE RMB,

- rozważenie inicjatyw obejmujących powiązane wydarzenia promujące komplementarność i synergie pomiędzy ekosystemami startupów i odpowiednimi podmiotami ekosystemu z różnych krajów regionu Morza Bałtyckiego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi

Rada Państw Morza Bałtyckiego od lat angażuje się w zwalczanie handlu ludźmi, szczególnie w kontekście eksploatacji seksualnej, pracy przymusowej oraz przemytu migrantów. Współpraca w tym zakresie przynosi liczne korzyści, w tym umożliwia wymianę informacji i najlepszych praktyk między krajami regionu Bałtyku, co zwiększa skuteczność zwalczania transgranicznego handlu ludźmi.

Polska uczestniczy w pracach Grupy Zadaniowej Przeciwko Handlowi Ludźmi w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (the CBSS Task Force against Trafficking in Human Beings), która stanowi międzynarodową platformę współpracy i wymiany informacji, nastawioną na wzmocnienie i poprawę polityk przeciwko temu przestępstwu w regionie. Grupa koncentruje się na budowaniu świadomości społecznej na temat czynników ryzyka związanych z handlem ludźmi, ściganiu sprawców oraz adekwatnym wsparciu ofiar.

W 2024 r. Polska brała aktywny udział w 4 spotkaniach Grupy dzieląc się dobrymi praktykami i wyzwaniem w obszarze zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, a także korzystała z doświadczeń Rady Państw Morza Bałtyckiego w tym zakresie. Współpraca w regionie była realizowana m.in. przy opracowywaniu ponadnarodowego mechanizmu ukierunkowanej pomocy dla ofiar handlu ludźmi w regionie Morza Bałtyckiego (ang. *Transnational Referral Mechanism of the Baltic Sea Region*).

Od 2024 r. polska Policja uczestniczy w projekcie RPMB mającego na celu stworzenie podręcznika (protokołu dochodzeniowego), który będzie kompleksowym zestawem wytycznych i praktycznych narzędzi wsparcia dla funkcjonariuszy organów ścigania w prowadzeniu postępowań o przestępstwo handlu ludźmi. Powyższy podręcznik będzie również służył jako materiał szkoleniowy pogłębiający wiedzę w zakresie zwalczania handlu ludźmi i przestępstw jemu towarzyszących. W ramach prac nad materiałem do podręcznika przeprowadzono warsztaty tematyczne, podczas których przedstawiciele państw wymieniali doświadczenia w zakresie prowadzenia postępowań o handel ludźmi, identyfikacji ofiar czy działań prewencyjnych w ww. zakresie.

Dodatkowo w dniach 15-17 maja 2024 r. funkcjonariusz Wydziału dw. z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego KGP wziął udział w wizycie studyjnej zorganizowanej przez Radę Państw Morza Bałtyckiego, w ramach której odbyły się spotkania z ekspertami z różnych dziedzin, m.in. zajmujących się wywiadem finansowym, pomocą ofiarom, świadczeniami socjalnymi, gromadzeniem danych i koordynacją spraw z zakresu handlu ludźmi. Wizyta, będąca częścią projektu FRAUD poświęconemu kwestii oszustw finansowych, jakie ujawniane są przy prowadzeniu postępowań o handel ludźmi, była dobrą okazją do pogłębienia wiedzy i doświadczeń przy prowadzeniu postępowań o handel ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia prowadzenia tzw. „śledztw finansowych”.

Obszar ochrony ludności

Przedstawiciele Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej brali udział w Posiedzeniach Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego „Bezpieczeństwo Cywilne” (PA SECURE) Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB). Rok 2024 obfitował w tematy, których celem jest wzmocnienie współpracy w regionie, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa ludności oraz budowanie świadomych i odpornych społeczeństw.

W centrum prac Grupy Sterującej znaleźli się obywatele, w tym zwłaszcza młodzież, a celem podnoszenie świadomości ryzyk i reagowania oraz budowanie odporności obywateli w tym psychicznej. Kompleksowe podejście dotyczące ochrony ludności i obrony cywilnej, systemy wczesnego ostrzegania, schronów i idei 72-godzinnej gotowości, współpraca z wolontariuszami, ewakuacja masowa, a także komunikacji w ochronie ludności stanowiły tematy przewodnie w PA SECURE. Ważnym elementem było nadal wsparcie, ale także i pozyskiwanie cennych doświadczeń Ukrainy.

Realizowano projekty takie jak: Civil Protection Faculty, którego celem jest transfer najlepszych praktyk z krajów regionu Morza Bałtyckiego w zakresie medycyny ratunkowej, rozbudowywania, zdrowia psychicznego oraz kształcenia obywatelskiego do programu szkoleniowego pozarządowych edukatorów Ukrainy, w początkowych fazach którego udział wzięli reprezentanci PSP.

Reprezentanci KG PSP zaangażowani byli w projekt SECURE KIDS, którego celem było opracowanie mechanizmu włączania dzieci w redukcję ryzyka katastrof oraz opublikowanie powyższego na dedykowanej stronie internetowej: <https://cbss.org/securekids>. Wyniki projektu przekazane zostały różnym poziomom administracji państwowej oraz ochotniczym strażom pożarnym, którzy zgłosili się do uczestnictwa.

Kraje zrealizowały także wspólnie projekt „Komunikacja w Regionie Morza Bałtyckiego”, który zainicjował powstanie sieci komunikacji kryzysowej w makroregionie. Rozważane są propozycje dalszej instytucjonalizacji tej sieci w ramach Sieci Ochrony Ludności RPMB/PA SECURE.

Estonia zaproponowała i zawiązała grupę ekspertów ds. bezpieczeństwa pożarowego, której celem jest wymiana doświadczeń, dobrych praktyk i możliwość konsultacji tematów związanych z bezpieczeństwem pożarowym.

Zainicjowano i przyjęto do grona PA SECURE Federalny Urząd Ochrony Ludności i Pomocy w Katastrofach (BBK) z Niemiec.

W listopadzie 2024 r. Komendant Główny PSP wziął udział w panelu wysokiego szczebla podczas Dorocznego Forum SUERMB w Visby, gdzie opowiadał o budowaniu wzajemnego zaufania poprzez organizację wspólnych wydarzeń sportowych i ćwiczeń (pozwalających poznać partnerów w działaniu i budować relacje przekładające się na tworzenie wspólnej odporności i zasobów reagowania).

W grudniu członkowie PA SECURE przeprowadzali konsultacje związane z aktualizacją Planu Działania SUERMB dotyczące tego Obszaru Tematycznego. Aktualizacja będzie realizowana także w 2025 r.

W 2024 r. roku Grupa Sterująca współpracowała także z reprezentantką programu INTERREG, która przedstawiła aktualizacje dotyczące finansowania współpracy transnarodowej oraz omówiła potrzeby i wyzwania współpracy w ramach PA SECURE po 2027 roku. Podkreśliła znaczenie harmonizacji podejść krajów do zarządzania kryzysowego w zakresie ekstremalnych warunków pogodowych, kryzysów militarnych oraz komunikacji kryzysowej.

Współpraca służb granicznych

Morski Oddział Straży Granicznej realizując ustawowe zadania związane z ochroną granicy państwowej na morzu oraz sprawowaniem nadzoru nad eksploatacją polskich obszarów morskich i przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach podejmuje działania, które wpisują się w filary tematyczne Strategii, tj. realizuje działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi i ochrony portów morskich (monitorowanie żeglugi i przestrzegania przepisów obowiązujących na polskich obszarach morskich, udział w rzeczywistych akcjach ratowniczych i ćwiczeniach w zakresie poszukiwania i ratowania życia na morzu), a także działa na rzecz przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska morskiego.

Do realizacji ww. zadań Morski Oddział SG wykorzystuje jednostki pływające SG i statki powietrzne SG oraz Zautomatyzowany System Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich (ZSRN). Dowódcy jednostek pływających SG oraz statków powietrznych SG realizując ustawowe zadania formacji zwracają uwagę m.in. na zagadnienia związane z wykrywaniem zanieczyszczeń polskich obszarów morskich. W roku 2024 zrealizowano 2610 wyjść jednostek pływających SG oraz 45 lotów patrolowych nad polskimi obszarami morskimi, podczas których analizowano sytuację żeglugową w rejonie położenia infrastruktury krytycznej, uwzględniano m.in. zagadnienia związane z ujawnianiem przypadków zanieczyszczenia środowiska morskiego oraz przeciwdziałania takiemu procederowi.

Morski Oddział Straży Granicznej na bieżąco współdziała na poziomie krajowym między innymi z organami Policji, administracją morską, Morską Służbą Poszukiwania i Ratownictwa, Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska, Głównym Inspektoratem Rybołówstwa Morskiego oraz Marynarką Wojenną.

Współdziałanie w zakresie ochrony środowiska morskiego określone jest na dany rok w planach współpracy Morskiego Oddziału Straży Granicznej z Urzędami Morskimi, odpowiednio w Gdyni i Szczecinie. Na podstawie ww. dokumentów realizowana jest wzajemna wymiana informacji między innymi w zakresie stwierdzenia przypadków zanieczyszczenia polskich obszarów morskich i wybrzeża, jak również realizowane są inne wspólne przedsięwzięcia (w tym: udział inspektorów Urzędów Morskich w kontroli p.o.m. prowadzonych z wykorzystaniem jednostek pływających SG, statków powietrznych SG lub statków powietrznych Urzędu Morskiego w Gdyni, wzajemne przekazywanie informacji z lotów patrolowych statkami powietrznymi nad p.o.m., udział funkcjonariuszy SG we wspólnych kontrolach nadmorskich obszarów lądowych (strefy wydmy i pasa technicznego), użycie (na wniosek Urzędu Morskiego) statku powietrznego SG lub jednostki pływającej SG, do potwierdzenia wystąpienia zanieczyszczenia oraz pobrania i przekazania próbek z zanieczyszczeniami, udział (na wniosek Dyrektora właściwego Urzędu Morskiego) jednostek pływających SG oraz statków pływających SG w międzynarodowych operacjach morskich w zakresie wykrywania zanieczyszczeń p.o.m.).

Nadzór nad polskimi obszarami morskimi realizowany jest w sposób ciągły 24/7 przy wykorzystaniu ZSRN p.o.m., a jednostki pływające SG realizują zadania w ramach programu HELCOM. Ponadto statki powietrzne SG podczas wykonywania zadań niejednokrotnie wykrywają zanieczyszczenia ropopochodne. Ponadto na bieżąco fakt ujawnienia takiego zanieczyszczenia zgłaszany jest do administracji morskiej.

Kolejny obszar działalności Morskiego Oddziału Straży Granicznej w dziedzinie ochrony środowiska morskiego to ochrona żywych zasobów morza i przeciwdziałanie nielegalnym połowom ryb. W tym celu funkcjonariusze MOSG podejmują działania związane z ujawnianiem i zabezpieczaniem nieoznakowanych zestawów połowowych. W 2024 roku podjęto 280 mb. nieoznakowanych sieci połowowych. Morski Oddział Straży Granicznej realizuje, podobnie jak w latach ubiegłych, wielostronną współpracę w ramach Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego – BSRBCC (*Baltic Sea Region Border Control Cooperation*). W 2024 roku rotacyjne przewodnictwo w forum BSRBCC objęła Finlandia (Fińska Straż Graniczna). W trakcie przewodnictwa Finlandii w forum BSRBCC w 2024 roku przedstawiciele Straży Granicznej uczestniczyli w 12 przedsięwzięciach zorganizowanych przez Fińską Straż Graniczną, w tym w 2 spotkaniach online, jak również w fazie operacyjnej, składającej się z 4 tygodni wspólnych działań poprzedzonych analizą ryzyka w regionie morza Bałtyckiego:

- spotkanie Sekretariatu BSRBCC;
- spotkanie ekspertów Bałtyckiego Komitetu Granicznego (*BBC – Baltic Border Committee*);
- seminarium ekspertów ds. analizy ryzyka (*ATA – Annual Threat Assessment Seminar*);
- spotkanie ekspertów ds. statków wycieczkowych (*CSM – Cruise Ship Meeting*);
- Faza operacyjna BSRBCC (4 tygodnie wspólnych działań);
- Seminarium dedykowane funkcjonariuszom realizującym zadania służbowe pod wodą (*BSRBCC Underwater Seminar*);
- Seminarium ekspertów ds. dokumentów;
- Seminarium ekspertów ds. lotnictwa;
- spotkanie Sekretariatu BSRBCC;
- seminarium ekspertów ds. analizy ryzyka (*ATA II*);
- spotkanie ekspertów Bałtyckiego Komitetu Granicznego (*BBC II*);
- spotkanie ekspertów ds. statków wycieczkowych (*CSM II*);
- Konferencja Szefów BSRBCC.

Ponadto, w ramach BSRBCC w 2024 roku Straż Graniczna wymieniała informacje z państwami członkowskimi forum w zakresie: opuszczenia ośrodków przez cudzoziemców, potwierdzenie ważności wiz, potwierdzenie wyjazdu, wykonania decyzji doprowadzenia, natężenia ruchu granicznego, sprawdzenia osoby/ pojazdu, ruchu jednostek pływających w kontekście ochrony infrastruktury krytycznej (*Baltic Pipe*), potwierdzenia tożsamości, sprawdzenia pojazdu/ jachtu, sprawdzenia legalności pobytu, podejrzenia przemytu.

Współpraca policyjna

Głównym narzędziem wdrażania Strategii jest Plan Działania, który obejmuje m.in. lepszą współpracę w zwalczaniu przestępczości transgranicznej (*Better cooperation in fighting cross-border crime*). W ramach realizacji tego celu Biuro Kryminalne KGP przygotowało działania Operacji EMPACT OPC TRIDENT (zwalczanie przestępczości przeciwko mieniu w obszarze Morza Bałtyckiego), które zostały przeprowadzone w roku 2024 w dwóch edycjach: Göteborg (Szwecja) w dniach 20-24 maja i Umea (Szwecja) w dniach 8-10 października. Do służby w Centrum Operacyjnym został delegowany funkcjonariusz WK KWP w Gdańsku. Na szczeblu krajowym były to wspólne działania Policji, Straży Granicznej i Krajowej Administracji Skarbowej. Stosowano zarówno metody prewencyjne (kontrola ruchu promowego w portach bałtyckich), jak i metody operacyjno-rozpoznawcze o charakterze niejawnym. Operacja TRIDENT będzie kontynuowana w 2025 r. – działania przewidziane są na maj 2025 r. z centrum operacyjnym w Helsinkach.

Centralne Biuro Śledcze Policji prowadzi efektywną współpracę z państwami członkowskimi Rady Państw Morza Bałtyckiego, zarówno w aspekcie zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, kryminalnej i ekonomicznej, jak i przedsięwzięć szkoleniowych. (np. zainaugurowany w styczniu 2024 roku projekt Crystal Palace ukierunkowany na wzmocnienie działań platformy EMPACT NPS/Narkotyki Syntetyczne. Działania projektowe dotyczą zapobiegania i zwalczania przestępczości związanej z narkotykami syntetycznymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz ich prekursorami, i obejmują: multidyscyplinarne spotkania ekspertów, wspólne operacje transgraniczne, specjalistyczne szkolenia, organizację kampanii społecznej, także zakup sprzętu i oprogramowania. Uczestnikami spotkań eksperckich organizowanych w ramach tego projektu byli przedstawiciele organów ścigania pochodzący także z państw regionu Morza Bałtyckiego, tj.: z Niemiec, Łotwy, Litwy oraz Szwecji).

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - OT Edukacja

W roku 2024 trwały prace nad opracowaniem działań obszaru tematycznego Edukacja, nauka i sprawy społeczne, które zostaną włączone do Zaktualizowanego Planu Działań Strategii UE na rzecz regionu Morza Bałtyckiego, który ma zostać opublikowany w 2026 r.

W ramach ww. obszaru zaproponowano poniższe działania:

- Działanie 1: Wspieranie edukacji integracyjnej przygotowującej młodych ludzi do przyszłych wyzwań
- Działanie 2: Promowanie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania w celu ułatwienia zrównoważonego życia zawodowego i dostosowania się do przyszłych wymagań rynku pracy
- Działanie 3: Przyciąganie, szkolenie i zatrzymywanie talentów poprzez wzmacnianie międzynarodowej doskonałości i szerszego udziału w nauce i badaniach

W roku 2024 odbyły się następujące posiedzenia Grupy Sterującej obszaru tematycznego Edukacja, Nauka i Sprawy Społeczne:

- 15 marca w formie online
- 9 września w Warszawie podczas Prezydencji Polski w Strategii UE na rzecz regionu Morza Bałtyckiego (1 lipca 2024 – 30 czerwca 2025) odbyło się posiedzenie Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Edukacja, nauka i sprawy społeczne.
- 10 grudnia w formie online.

Głównym tematem posiedzeń grupy była dyskusja nad projektem zaktualizowanego Planu Działań w Obszarze Tematycznym „Edukacja”, który ma zostać opublikowany w styczniu 2026 r. Aktualnie obowiązujący plan został opracowany 15 lutego 2021 r.

Ministerstwo Edukacji Narodowej – OT Edukacja

Ministerstwo Edukacji Narodowej

1. Równy dostęp do wysokiej jakości edukacji

W 2024 r. w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Ministerstwo Edukacji Narodowej kontynuowało bądź inicjowało projekty ukierunkowane na zapewnienie równego dostępu uczniów i uczennic do wysokiej jakości edukacji. Projekty te realizowane były w następujących obszarach:

- cyfryzacja egzaminów zawodowych,
- cyfryzacja systemu poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego,
- cyfryzacja procesów rekrutacyjnych w szkołach,
- cyfryzacja oświaty w jednostkach samorządu terytorialnego,
- rozwój i promocja Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej,
- utworzenie portalu Infozawodowe,
- promocja kształcenia zawodowego poprzez przygotowanie uczniów i uczennic do konkursu Skills Poland,
- doskonalenie zawodowe kadr kształcenia zawodowego,
- monitorowanie karier zawodowych absolwentów i absolwentek szkół ponadpodstawowych,
- prowadzenie badań międzynarodowych w obszarze kompetencji kluczowych,
- integracja uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji,
- zwiększenie drożności pomiędzy kształceniem zawodowym na poziomie ponadpodstawowym i wyższym,
- pogłębienie współpracy pomiędzy pracodawcami i szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe,
- zindywidualizowane wsparcie metodyczne nauczycieli,
- opracowanie e-materiałów edukacyjnych wspierających włączenie się uczniów przybywających do Polski do polskiego systemu oświaty,
- wspieranie dostępności edukacji w zróżnicowanym środowisku,
- tworzenie sieci Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą,
- koordynacja inicjatyw w obszarze uczenia się przez całe życie, w tym funkcjonowania Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji,
- rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

Ponadto, w reakcji na masową migrację dzieci i rodzin z Ukrainy, Ministerstwo Edukacji Narodowej w 2024 r. uruchomiło projekt pn. Egzamin ósmoklasisty i egzamin maturalny dla zdających obywateli Ukrainy, którego celem było wsparcie uczniów i uczennic z Ukrainy poprzez przetłumaczenie na j. ukraiński arkuszy egzaminacyjnych.

Instytut Badań Edukacyjnych (IBE)

1. Współpraca naukowo-badawcza

IBE uczestniczył i uczestniczy w międzynarodowych badaniach edukacyjnych o charakterze porównawczym, w których zaangażowanych jest większość krajów regionu Morza Bałtyckiego. Do najważniejszych z tych badań należą: PIRLS, TIMSS, PISA, PIAAC, a także rozpoczynające się nowe edycje badań ICILS i SSER. Kraje regionu są również aktywne w ramach europejskiej sieci ReferNet, zajmującej się monitorowaniem i analizą polityki kształcenia i szkolenia zawodowego; Polskę reprezentuje IBE. Wiedza i dane pozyskiwane w ramach tych inicjatyw – uzupełnione doświadczeniami i dobrymi praktykami wynikającymi z nordyckiej współpracy ministerstw edukacji – są wykorzystywane w bieżących pracach Instytutu, w tym w realizacji zadań analityczno-informacyjnych na rzecz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Mogą one również stanowić solidną podstawę dla zacieśniania współpracy naukowej i eksperckiej w regionie.

Województwo Zachodniopomorskie⁷

1. Cudzoziemcy

Dane z Systemu Informacji Oświatowej, według stanu na 31 grudnia 2024, pozwalają na weryfikację liczby uczniów w szkołach zarówno pod względem ich kraju pochodzenia (tabela 1), jak i posiadanego obywatelstwa (tabela 2)⁸. Przedstawione w tabelach dane dotyczą wszystkich typów szkół, tj.: punkty przedszkolne,

⁷ Dane pozyskane z Bazy Danych Lokalnych wynika, że w województwie zachodniopomorskim w 2024 r. zarejestrowanych było 39 675 osób bezrobotnych (w tym 21 217 kobiet).

⁸ Najwięcej uczniów posiada obywatelstwo ukraińskie - 16 229 osób.

przedszkola, szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe I i II stopnia, szkoły policealne, szkoły muzyczne i artystyczne.

Kraj pochodzenia	I. uczniów	I. szkół
Dania	29	7
Estonia	7	4
Holandia	1	1
Litwa	9	2
Łotwa	5	2
Niemcy	97	10
Norwegia	4	3
Szwecja	4	2
Ukraina	14556	78

Obywatelstwo	I. uczniów	I. szkół
Duńskie	5	3
Litewskie	5	2
Niemieckie	35	9
Norweskie	4	4
Szwedzkie	2	2

2. Wycieczki zagraniczne

Kurator oświaty prowadzi rejestr wyjazdów zagranicznych szkół. Szkoły mają obowiązek poinformować kuratora o planowanym wyjeździe zagranicznym. W 2024 r. do Kuratorium Oświaty w Szczecinie przesłano 857 zgłoszeń wycieczek zagranicznych (w których wzięło udział 35 359 uczniów). Głównym kierunkiem wyjazdów były Niemcy – 654 wyjazdy zorganizowane, co stanowiło 76% wszystkich wyjazdów.

W okresie wakacji letnich w 2024 r. zgłoszono 44 wypoczynki zorganizowane poza granicami kraju, z czego 8 w Niemczech i 1 w Finlandii. Z tej formy wypoczynku skorzystało 1 263 uczestników.

3. Regionalny Punkt Informacyjny Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności

Kuratorium Oświaty w Szczecinie pełni funkcję Regionalnego Punktu Informacyjnego Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności, w związku z czym zorganizowało szereg przedsięwzięć propagujących wiedzę o pozabudżetowych środkach na realizację projektów edukacyjnych, w tym mobilności edukacyjnej, jak również promowało wartości i priorytety Komisji Europejskiej w obrębie edukacji.

W 2024 r. zorganizowano m.in.:

- Szkolenie „Erasmus+ – fundusze na rzecz edukacji”.
- Warsztaty i ćwiczenia na takie tematy jak: dobrostan w miejscu pracy, wykorzystanie narzędzi w kontekście dostosowań wymagań w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, awans zawodowy nauczyciela.
- Spotkanie informacyjne „Otwórz drzwi do Europy” - jak uzyskać finansowe i merytoryczne wsparcie na realizację projektów mobilności szkolnej.
- Konferencję „Kompetencje absolwentów szkół w obliczu rewolucji przemysłowej” nt. rozwijania kompetencji uczniów w obliczu dynamicznie zmieniających się wymagań rynku pracy.
- Okrągły stół Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nt. zdrowia psychicznego młodzieży.
- Wojewódzką Konferencję Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego i Zachodniopomorskiego Kuratorium Oświaty „Zachodniopomorskie otwarte czyli o równości, różnorodności i inkluzji w edukacji”.
- Konferencję Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty „Internet i Nowe Technologie. Skarbiec czy śmietnisko? Szansa czy zagrożenie?”.
- Zachodniopomorski Rok Umiejętności Zawodowych 2024/2025 – promocja kształcenia „zawodowego”.

4. Zachodniopomorskie Ochotnicze Hufce Pracy

Zachodniopomorska Wojewódzka Komenda OHP (WK) konsekwentnie realizuje działania na rzecz wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Angażuje się w projekty mające na celu aktywizację zawodową i społeczną młodzieży. W przypadku przyszłych inicjatyw związanych z wdrażaniem Strategii SUERMB, WK OHP jest otwarta na ewentualne formy współpracy.

Ochotnicze Hufce Pracy angażują się w różne inicjatywy i projekty wspierające realizację strategii związanych z rozwojem rynku pracy i integracją społeczną młodzieży. Aktywnie uczestniczą w przedsięwzięciach mających na celu poprawę kompetencji zawodowych młodych ludzi oraz ich integrację z rynkiem pracy, poprzez współpracę z instytucjami edukacyjnymi i pracodawcami.

Strategia SUERMB stanowi istotny element europejskiej architektury współpracy regionalnej, przyczyniając się do wzmacniania synergii pomiędzy krajami Morza Bałtyckiego. Wartość dodana tej współpracy przejawia się w lepszej koordynacji działań na rzecz młodzieży oraz wymianie dobrych praktyk pomiędzy państwami uczestniczącymi w realizacji Strategii.

Województwo warmińsko-mazurskie

1. Znaczenie SUERMB w europejskiej architekturze współpracy regionalnej

Celem zebrania uwag dot. znaczenia SUERMB w europejskiej architekturze współpracy regionalnej, Kuratorium Oświaty w Olsztynie skierowało pytania ankietowe do szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa warmińsko-mazurskiego. Główne pytanie dotyczyło udziału we współpracy szkoły w zakresie realizacji wspólnych projektów z partnerami regionu Morza Bałtyckiego. Wśród ponad trzystu odpowiedzi, udzielonych przez szkoły, na uczestniczenie we współpracy w wymiarze regionalnym wskazało 8 placówek. Wspólne projekty wpisane są w podniesienie jakości pracy szkół, w tym - w doskonalenie zawodowe.

2. Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, a sztuczna inteligencja

Dla rynku pracy Warmii i Mazur, cechującego się stosunkowo dużym bezrobociem, kształcenie ustawiczne stwarza realną szansę dla osób pracujących i bezrobotnych, stojących w obliczu potrzeby reorientacji

zawodowej. W kontekście dokonujących się we współczesnym świecie dynamicznych zmian w obszarze poszczególnych branż, szczególnie istotne jest zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki przez młodzież poprzez rozwijanie wsparcia służącego przeciwdziałaniu różnorodnym zagrożeniom na tym polu. Wskazując na konieczność podniesienia kompetencji nauczycieli nie wystarczy skupiać się tylko na potrzebie korzystania z osiągnięć technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), ale istotne jest również umiejętne wykorzystywanie wsparcia sztucznej inteligencji (AI), która może wspomagać proces edukacyjny. Choć rola sztucznej inteligencji budzi wiele wątpliwości w kwestii jej wpływu na metody dydaktyczne czy też rolę nauczycieli oraz na poziom kreatywności uczniów, niemniej dynamika wprowadzania AI wyraźnie wskazuje, że wszelkie rozwiązania bazujące na sztucznej inteligencji to nieuchronny scenariusz nie tylko na rynku pracy, ale też i w obszarze edukacji.

3. Staże, praktyki zawodowe, wycieczki zagraniczne

W 2024 r. z 34 zawiadomień o organizacji praktycznej nauki zawodu za granicą, zgłaszanych do Kuratorium Oświaty w Olsztynie, wynika, że w wyjazdach uczestniczyło 536 uczniów z różnych techników. Choć odnotowano słabe zainteresowanie wyjazdami do krajów regionu M. Bałtyckiego, należy zauważyć, że ma miejsce wyraźny rozwój systemu staży i praktyk. Zapewniają one uczniom szkolnictwa branżowego zdobycie doświadczenia zawodowego oraz niezbędnych umiejętności praktycznych.

W 2024 r. szkoły z całego województwa organizowały wycieczki zagraniczne do krajów regionu M. Bałtyckiego: 53 do Niemiec, 10 do Szwecji, 21 na Litwę.

4. Zespół Powiatowych Doradców Zawodowych przy Kuratorze Oświaty

Podkreślić należy duże znaczenie SUERMB w rozwoju szkolnictwa branżowego, a w nim - kluczowych zawodów charakterystycznych dla województwa. Elementem ułatwiającym uczniom właściwy wybór kierunku kształcenia jest rozwój systemu poradnictwa zawodowego, którego celem jest dotarcie do rzetelnej informacji o edukacji i rynku pracy. W 2024 r. podjęto m. in. następujące działania:

- Szkolenie nt. wykorzystania AI w doradztwie zawodowym,
- Wizyty studyjne na Wydziale Geoinżynierii i na Wydziale Technicznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w Centrum Rozwoju Talentów, Pracowni Doradztwa Zawodowego w Gdańsku,
- Seminaria w ramach projektu *Wspieranie dalszego rozwoju Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji* w Polsce pt.: „Metoda Bilansu Kompetencji – w czym i jak może pomóc?”, „BCU przemysł jachtowy – wprowadzenie do opisu kwalifikacji” i „Metoda Bilansu Kompetencji – w czym i jak może pomóc?”,
- Ogólnopolski Tydzień Kariery,
- Ogólnopolska konferencja branżowa pt.: „Branża – wczoraj, dziś, jutro - kompetencje w przemyśle jachtowym w kontekście Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji”,
- II Kongres Doradztwa Zawodowego pt.: „Ścieżki kariery – rozwój kompetencji emocjonalno-społecznych”. Tematyka - funkcjonowanie doradztwa zawodowego w czasach naznaczonych zmiennością potrzeb rynku pracy oraz prognoz zapotrzebowania na zawody i posiadane kompetencje, doradztwo zawodowe z uwzględnieniem kompetencji emocjonalno-społecznych, wyzwania, narzędzia i metody wspomagające rozwój emocjonalno-społeczny w sferze dydaktycznej i wychowawczej.

5. Rada Dyrektorów ds. Kształcenia Zawodowego przy Kuratorze Oświaty

Rada Dyrektorów ds. Kształcenia Zawodowego przy Warmińsko-Mazurskim Kuratorze Oświaty. W 2024 r. Rada kontynuowała działania i konferencje branżowe mające na celu podnoszenie jakości kształcenia w szkołach branżowych i technikach.

6. Regionalny Punkt Informacyjny Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności

W Kuratorium Oświaty w Olsztynie działa od 2020 r. Regionalny Punkt Informacyjny Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności (RPI). W 2024 r. RPI był zaangażowany m. in. w:

- rozpowszechnianie informacji związanych z Programem eTwinning;
- spotkania informacyjne dotyczące Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027;

- projekt FRSE/MEN - spotkanie online Wojewódzkiego Zespołu Koordynującego - Krajowa Sieć tematyczna nr 1 umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- posiedzeniu ds. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 - Wojewódzki Zespół Koordynujący przy Marszałku Województwa;
- wsparcie II Warmińsko-Mazurskiego Kongresu Doradztwa Zawodowego.

Województwo pomorskie

W szkołach i placówkach (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe⁹, szkoły dla dorosłych) w 2024 r. kształciło się łącznie 25 tysięcy 863 cudzoziemców z 88 państw, w tym 110 dzieci i młodzieży z 6 państw Unii Europejskiej graniczących z Bałtykiem: Dania – 3, Estonia – 3, Litwa – 24, Łotwa – 9, Niemcy – 67, Szwecja – 4.

1. Działania wpisujące się w cele SUERMB

Szereg działań podejmowanych w szkołach i placówkach wpisuje się w cele i założenia Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Są to działania związane z innowacjami w edukacji, wymianą międzynarodową, ochroną środowiska, rozwojem regionu. Działania te mają często zasięg pozaszkolny, organizowane są konkursy, konferencje, projekty edukacyjne.

- 1.1 Potwierdzeniem na powyższe są między innymi przyznane Patronaty¹⁰. W 2024 r. Honorowy Patronat Pomorskiego Kuratora Oświaty przyznano 125 przedsięwzięciom. Wśród nich znalazły się takie jak: Projekt edukacyjny Wód Polskich „Aktywni Błękitni – szkoła przyjazna wodzie” , VIII Pomorska Uczniowska Konferencja Naukowa „Sztuczna inteligencja – szansa na rozwój czy zagrożenie”, Olimpiada Astronomiczna Juniorów, Konferencja „Edukacja – Współpraca – Satysfakcja, Ciekawi Siebie – Ciekawi Świata”, Wojewódzki Sejmik Ekologiczny, Wojewódzki Konkurs Wiedzy o ekologii i ochronie środowiska, Ogólnopolski Konkurs „Technik OZE wszystko może dla uczniów kształcących się w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej”, czy Wojewódzki Konkurs Wiedzy o Krajach Unii Europejskiej z elementami języka angielskiego.
- 1.2 Każdego roku w szkołach organizowanych jest szereg konkursów, które, chociaż nie są objęte Patronatem, to z uwagi na ich wartość merytoryczną są wyszczególniane w Wykazie zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych organizowanych przez kuratora oświaty lub inne podmioty działające na terenie szkoły, które mogą być wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej oraz uwzględniane w postępowaniu rekrutacyjnym do szkoły ponadpodstawowej. W 2024 r., w ww. Wykazie, znalazło się 90 zawodów wiedzy, 50 zawodów artystycznych oraz 30 zawodów sportowych.
- 1.3 Pomorskie placówki oświatowe aktywnie angażują się w różnorodne działania, zgodne z celami SUERMB. Wiele placówek oświatowych wyróżniło się w zakresie działań proekologicznych. Oto niektóre z nich:
 - Szkoła Podstawowa nr 8 im. Martyrologii Piaśnicy w Wejherowie
 - W roku szkolnym 2023/2024 placówka otrzymała wyróżnienie w konkursie promującym zbiórkę plastikowych nakrętek, w celu ich recyklingu.
 - Przedszkole nr 10 „Pod Wieżyczką” w Sopocie
 - Placówka zdobyła tytuł "Lidera Lokalnej Ekologii 2023/2024" oraz zajęła pierwsze miejsce w konkursie „Małe dzieci nie chcą śmieci”.
 - Szkoła Podstawowa nr 1 w Słupsku
 - Placówka zdobyła 2 granty na projekty ekologiczne, które pozwoliły na stworzenie przy szkole ogrodu zielonego, łąki kwietnej i mini sadu.

⁹ W szkołach ponadpodstawowych kształci się w 145 zawodach łącznie 80 595 uczniów.

¹⁰ Patronat przyznawany jest imprezom oświatowym, które wyróżniają się wzorową realizacją priorytetów określanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej lub Pomorskiego Kuratora Oświaty, nowatorstwem programowym, organizacyjnym lub metodycznym, wybitnymi wartościami dydaktycznymi, wychowawczymi, profilaktycznymi, patriotycznymi, społecznymi, wysoką rangą w środowisku lokalnym lub długoletnią tradycją.

2. Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Pomorski Kurator Oświaty podejmował szereg działań, które wpisują się w Strategię Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, w roku 2024 między innymi był organizatorem lub współorganizatorem:

- Konferencji Edukacyjnej – „Szkoła Przyszłości w praktyce – przestrzeń w EDUKacji”.
- Konferencji wojewódzkiej "Efektywne doradztwo zawodowe w obliczu wyzwań rynku pracy", której celem było promowanie szkolnictwa branżowego wśród dyrektorów szkół, nauczycieli–doradców zawodowych, poszerzenie wiedzy na temat dynamicznie zmieniającego się rynku pracy, korelacja kształcenia z potrzebami rynku pracy, promowanie uczenia się przez całe życie.
- Konferencji „Szkoła relacji” – debata o zdrowiu psychicznym młodych ludzi, o szkole, która ma być przestrzenią dbającą o dobrostan ucznia w sposób systemowy.
- II Wojewódzkiej Konferencji Doradców Zawodowych we współpracy z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną w Gdańsku.
- Pomorski Kurator Oświaty był również inicjatorem i czynnym uczestnikiem spotkań dot. między innymi rozwoju, promowania edukacji, w tym w zakresie kształcenia zawodowego, wspierania innowacji i przedsiębiorczości, międzynarodowej współpracy szkół, udziału w programach i projektach (np. Edukacyjne Targi Kariery EDU OFFSHORE WIND 2024, AMBEREXPO w Gdańsku, kontakty z Fundacją Teach for Poland dot. Programu Rozwoju Eduliderstwa i kwalifikacji nauczycieli, kontakty ze Stowarzyszeniem Amnesty International dot. m.in. edukacji praw człowieka).

W 2024 r. Pomorski Kurator Oświaty brał udział w szkoleniu Komisji Miast uczących się w Tartu (Związek Miast Bałtyckich UBC) oraz w konferencji Związku Miast Bałtyckich w Rydze.

Biuro ds. Substancji Chemicznych – OT Substancje Niebezpieczne

Grupa Sterująca w obszarze Tematycznym Substancje Niebezpieczne (PA Hazard) rozpoczęła działalność spotkaniem organizacyjnym w lipcu 2023 roku. W tym samym roku, podczas spotkania w trakcie Annual Forum w Rydze grupa przyjęła Rules of Procedures, omówiła projekt programu prac (przyjęty formalnie na początku 2024 r.) oraz rozpoczęła prace nad aktualizacją dokumentu Action Plan w części dedykowanej PA Hazard.

W 2024 r. odbyły się cztery spotkania Grupy Sterującej, w tym jedno wspólne z grupą sterującą PA Nutri, które odbyło się w Sztokholmie. Pozostałe spotkania miały formę zdalną. Celem wspólnego spotkania było zidentyfikowanie obszarów synergii między PA Hazard, PA Nutri i Helcom.

Biuro ds. Substancji Chemicznych przewodniczyło grupie sterującej PA Hazard w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR, *ang. EU Strategy for Baltic Sea Region*) w okresie od 10 maja 2024 r. do 30 czerwca 2025 r.

W okresie od stycznia do grudnia 2024 r. Grupa Sterująca dokonała przeglądu postępów i osiągnięć w zakresie jej działań i koordynacji, zwracając uwagę na niektóre z osiągnięć, w tym doprowadzenie do dialogu na temat wymogu zastąpienia i usuwania pianek gaśniczych zawierających PFAS z uwzględnieniem sposobów wsparcia transformacji w regionie oraz na dialog dotyczący substancji farmaceutycznych w środowisku, z myślą o zmianach regulacyjnych w dyrektywie dotyczącej ścieków komunalnych, ramowej dyrektywie wodnej i dyrektywie w sprawie środowiskowych norm jakości.

Grupa była na bieżąco informowana o postępach w tworzeniu koncepcji projektów, zwłaszcza tych realizowanych przez platformy BSR PHARMA i NonHazCity. Dzięki działaniom koordynatora nawiązała również współpracę z partnerami z Ukrainy.

W 2024 r. podjęto działania z zakresu komunikacji, aby zwiększyć świadomość dotyczącą zakresu działań grupy. Przyjęto cel polegający na publikowaniu 1-2 artykułów miesięcznie na stronie internetowej EUSBSR. Dodatkowo w kwietniu 2024 r. utworzono konto LinkedIn, którego aktywność wzrosła jesienią, osiągając szczyt wokół dorocznego forum EUSBSR, co również pokazało, że LinkedIn jest właściwym medium do komunikacji z zainteresowanymi stronami.

Cel dotyczący widoczności grupy podczas istotnych wydarzeń, takich jak doroczne forum EUSBSR został osiągnięty.

Instytut współpracy transgranicznej i regionalnej Morza Bałtyckiego przy wydziale zamiejscowym w Elblągu Wyższej Szkoły im. B. Jańskiego

W odniesieniu do działań podejmowanych w ramach wdrażania SUERMB w roku 2024 kontynuowano przedsięwzięcia z roku 2023 koncentrując się na promowaniu filarów tematycznych SUERB oraz upowszechnianiu i aktywnym wspieraniu potencjalnych partnerów do współpracy w regionie objętym SUERB. W ramach posiadanych możliwości szczególnie akcentowano potrzebę integracji regionu(*Connect the Region*) oraz ochronę zasobów morskich (*Save the Sea*).

- Kierując się celem szczegółowym SUERB *Connecting people in the region* działania nasze koncentrowaliśmy m. in. na upowszechnianiu wiedzy na temat SUERB wśród NGO's, jak: ogólnopolskie Stowarzyszenie Międzynarodowe Forum Kobiet zainteresowane realizacją projektów w zakresie promowania kobiecej aktywności w regionie Morza Bałtyckiego) oraz Fundacja Moda na Warmię i Mazury – co zaowocowało nawiązaniem kontaktów partnerskich i podpisaniem Deklaracji o współpracy warmińsko – mazurskiej gminy Dywity oraz estońskiej gminy Kanepi.
- W zakresie *Connecting people in the region* nawiązaliśmy i podtrzymujemy kontakty z partnerami z Łotwy (Daugavpils, Radio znad Daugavy), którzy realizują wspólnie z partnerami z Polski projekty kulturalne, jak np. „Piosenka polska po łotewsku i piosenka łotewska po polsku”. Wsparcie i promocja projektu.
- Ponadto w naszej aktywności w mediach społecznościowych skupialiśmy się na: promowaniu atrakcji turystycznych regionu, promowaniu imprez kulturalnych i naukowych, w których uczestniczyli partnerzy regionu Morza Bałtyckiego, upowszechnianiu wiedzy i aktualnej informacji z zakresu ekologii, dbania o środowisko naturalne regionu, a także w zakresie informowania nt. zmian prawnych w odniesieniu do bezpieczeństwa granic (np. granica polsko – litewska).

7. Wnioski

- Kraje nordyckie i bałtyckie, nie tylko przez bliskość geograficzną, ale przede wszystkim przez podobne postrzeganie zagrożeń i wyzwań, pozostają szczególnie ważnymi partnerami strategicznymi Polski. Wagę kierunku północnego w polskiej polityce zagranicznej potwierdzają liczne kontakty zarówno na najwyższym poziomie politycznym, jak i szczeblu eksperckim. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego, jako jeden z ważniejszych formatów współpracy wielostronnej w regionie, stanowi efektywne forum dla działań integrujących państwa i społeczności krajów unijnych leżących nad Bałtykiem, narzędzie wzmacniania wzajemnego zaufania, co szczególnie sprzyja budowaniu szeroko pojętej odporności regionalnej.
- SUERMB znacząco ułatwia podejmowanie skoordynowanych działań sektorowych oraz coraz istotniejszych wobec charakteru bieżących wyzwań działań międzysektorowych w ramach wspólnie realizowanych projektów transgranicznych. Warto kontynuować ten pozytywny i dla polskich podmiotów trend. W najbliższym czasie szczególnie istotne będą działania mające na celu budowanie szeroko pojętej regionalnej odporności, wpisujące się w zakres aktywności każdego z Obszarów Tematycznych.
- Istotnym komponentem powinno stać się także włączanie młodzieży w procesy i współpracę w ramach SUERMB, na rozmaitych szczeblach.
- Otwartość SUERMB na nowych partnerów i obszary to także szansa na wypracowanie nowej formuły współpracy z krajami sąsiadującymi, w szczególności z Norwegią i Ukrainą. Współpraca z Ukrainą, ograniczona w pewnej mierze formalnymi regulacjami dot. funkcjonowania SUERMB, może być jednak realizowana na zasadach ad hoc, zwłaszcza tam, gdzie strony identyfikują obopólne korzyści. Doświadczenia ukraińskie, m.in. z zakresu edukacji w dziedzinie obrony cywilnej, reagowania na kryzysy, jest jednym z naturalnych obszarów takiej współpracy. Stanowić także może ważny element w procesie przygotowań do integracji europejskiej.

- W ciągu ponad 15 lat funkcjonowania SUERMB stworzyła trwałe podwaliny dla szerokiej sieci kontaktów pomiędzy podmiotami z całego regionu, które zaowocowały wieloma przedsięwzięciami o istotnej wartości dodanej. Dobre relacje poszerzyły również możliwości w zakresie wymiany doświadczeń. Nadal jednak problemem pozostaje stosunkowo niska widoczność SUERMB na wysokim szczeblu politycznym
- Dobrą okazją do zwiększenia efektywności współpracy w tej formule jest trwający proces aktualizacji Planu Działania SUERMB. Umożliwi on dostosowanie obszarów tematycznych do aktualnych wyzwań, jakie pojawiły w regionie się w związku z agresją Rosji na UA, co powinno zwiększyć atrakcyjność formatu. Barięą w przeprowadzaniu konkretnych zmian na poziomie strukturalnym może się okazać jednak zachowawcza postawa niektórych państw członkowskich
- Aktywność polskiego przewodnictwa w Grupie Narodowych Koordynatorów spowodowała podjęcie wzmożonej dyskusji na powyższe tematy. Animowana przez Polskę bliska współpraca ramach Trio (Łotwa, Polska, Estonia), wzmocniona także przygotowaniem do polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (1.07.2025-30.06.2026) oraz Dorocznego Forum SUERMB w Sopocie (29-30.10.2025) zwiększają szansę na praktyczną kontynuację wysiłków polskiej prezydencji przez Estonię.